Sprawozdanie
Rady Ministrów z realizacji ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 w 2025 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie ... 3
2. Zmiany prawne ... 3
3. Charakterystyka systemu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 – stan prawny w okresie objętym sprawozdaniem ... 4
3.1 Formy opieki nad małymi dziećmi ... 4
3.2 Żłobek i klub dziecięcy ... 4
3.3 Dzienny opiekun ... 5
3.4 Niania ... 6
3.5 Nadzór i odpowiedzialność za realizację zadań wynikających z ustawy ... 7
4. Kadra w instytucjach opieki nad dziećmi (żłobki, kluby dziecięce, dzienni opiekunowie) ... 8
4.1 Kwalifikacje kadry ... 8
4.2 Szkolenie osób sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 ... 10
5. Realizacja ustawy ... 10
5.1 Żłobki ... 16
5.2 Kluby dziecięce ... 17
5.3 Dzienni opiekunowie ... 19
5.4 Nianie ... 19
6. Opłaty i wydatki na realizację zadań wynikających z ustawy ... 19
7. Program wspierania rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny Rodzic” ... 20
8. Program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „Aktywny Maluch” 2022–2029 . 24
8.1 Realizacja resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Maluch - Aktywny dzienny opiekun w gminie 2025 ... 26
8.2 Realizacja konkursu Akademia Wsparcia - krajowy system wspierania rozwoju opieki wczesnodziecięcej w Polsce – 2024-2026 ... 28
8.3 Realizacja resortowego programu „Aktywne Place Zabaw 2025” oraz „Aktywne Place Zabaw 2026” ... 29
9. Dofinansowanie wynagrodzeń w postaci dodatku motywacyjnego oraz kosztów składek od tych wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w samorządowych instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 na lata 2024-2027 ... 30
10. Szkolenia dla opiekunów i prowadzących instytucje opieki w 2025 r. w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 ... 30
11. Podsumowanie ... 31

1. Wprowadzenie

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2025 r. poz. 798, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą", Rada Ministrów jest zobowiązana do corocznego przedstawiania Sejmowi i Senatowi, w terminie do dnia 30 września, sprawozdania z realizacji ustawy.

Przedkładane sprawozdanie z realizacji ustawy jest oceną efektów jej obowiązywania w 2025 r.

Biorąc pod uwagę, że rodzice jako jedną z barier w posiadaniu dzieci wskazują brak możliwości łączenia życia zawodowego i rodzinnego, rząd jako jeden z priorytetów polityki rodzinnej przyjął rozwój instytucji opieki nad dziećmi najmłodszymi – żłobków, klubów dziecięcych, dziennych opiekunów, pod względem ich dostępności terytorialnej i finansowej.

Realizacją powyższego jest m.in. ustawa z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic" (Dz. U. z 2026 r. poz. 532, z późn. zm.), która weszła w życie, co do zasady, z dniem 1 października 2024 r. wprowadzając trzy nowe świadczenia: aktywni rodzice w pracy, aktywnie w żłobku i aktywnie w domu. Istotą świadczenia „aktywnie w żłobku" jest obniżenie opłaty, którą rodzic ponosi za pobyt dziecka w instytucji opieki.

Ponadto w 2025 r. weszły w życie zmiany prawne, które miały na celu dalsze doskonalenie systemu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które szczegółowo zostaną omówione w dalszej części dokumentu.

2. Zmiany prawne

W 2025 r. nie zostały wprowadzone żadne zmiany do ustawy. Trwały natomiast prace nad nowelizacją. Projekt zmian zakładał wdrożenie rozwiązań prawnych, które będą służyły:

- podwyższeniu jakości opieki sprawowanej nad dziećmi w żłobkach, klubach dziecięcych i przez dziennych opiekunów m.in. przez zmiany w zakresie wymagań dotyczących osób pracujących w instytucjach opieki,
- popularyzacji opieki instytucjonalnej nad dzieckiem w wieku do lat 3 oraz wzrostowi jej znaczenia w świadomości społecznej,
- podniesieniu prestiżu wykonywania zawodu opiekuna przez docenienie trudnej pracy opiekunów, którzy wykonują zadania opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne.

Najważniejsze zmiany w ustawie przewidują:

- ustanowienie nowej formy opieki – punktu opieki dziennej,
- utworzenie nowego rejestru instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 (w miejsce obecnego rejestru żłobków i klubów dziecięcych oraz wykazu dziennych opiekunów),
- dodatkowe uprawnienia dla osób sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3,

– zmiany w zakresie wymagań dotyczących osób pracujących w instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.

3. Charakterystyka systemu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 – stan prawny w okresie objętym sprawozdaniem

3.1 Formy opieki nad małymi dziećmi

Opieka nad dziećmi w wieku do lat 3 może być organizowana w formie żłobka lub klubu dziecięcego, a także sprawowana przez dziennego opiekuna lub nianię.

Każda z ww. form opieki ma swoją specyfikę i odpowiada na inne zapotrzebowanie rodziców. Opieka nad dzieckiem w formach określonych w ustawie może być sprawowana do zakończenia roku szkolnego, w którym dziecko ukończy 3. rok życia lub w przypadku gdy niemożliwe lub utrudnione jest objęcie dziecka wychowaniem przedszkolnym do ukończenia przez dziecko 4. roku życia.

W ramach opieki są realizowane funkcje: opiekuńcza, wychowawcza oraz edukacyjna. Prowadzenie żłobka lub klubu dziecięcego jest działalnością regulowaną w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2025 r. poz. 1480, z późn. zm.) i wymaga wpisu do prowadzonego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta rejestru żłobków i klubów dziecięcych. Wpisu wymaga również prowadzenie opieki przez dziennego opiekuna – do wykazu dziennych opiekunów.

Do rejestru żłobków i klubów dziecięcych mogą zostać wpisane tylko te żłobki i kluby dziecięce, które spełniają standardy określone w ustawie i rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 lipca 2014 r. w sprawie wymagań lokalowych i sanitarnych jakie musi spełniać lokal, w którym ma być prowadzony żłobek lub klub dziecięcy (Dz. U. z 2019 r. poz. 72). Podobnie, do wykazu dziennych opiekunów mogą zostać wpisane jedynie osoby spełniające wymogi ustawy.

3.2 Żłobek i klub dziecięcy

Opieka w żłobku jest sprawowana nad dziećmi w wieku od ukończenia 20. tygodnia życia do końca roku szkolnego, w którym dziecko ukończy 3. rok życia lub w przypadku gdy niemożliwe lub utrudnione jest objęcie dziecka wychowaniem przedszkolnym – 4. rok życia.

Natomiast opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana nad dziećmi w wieku od ukończenia 1. roku życia do końca roku szkolnego, w którym dziecko ukończy 3. rok życia, a w przypadku gdy niemożliwe lub utrudnione jest objęcie dziecka wychowaniem przedszkolnym – 4. rok życia.

Opieka żłobka lub klubu dziecięcego obejmuje do 10 godzin dziennie względem każdego dziecka (w szczególnie uzasadnionych przypadkach wymiar ten może być, na wniosek rodzica dziecka, wydłużony za dodatkową opłatą).

Żłobki i kluby dziecięce mogą tworzyć jednostki samorządu terytorialnego, zwane dalej zamiennie: „JST” (gminy, powiaty, województwa), instytucje publiczne, osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.

Do zadań żłobka lub klubu dziecięcego należy zagwarantowanie dziecku właściwej opieki pielęgnacyjnej oraz edukacyjnej przez prowadzenie zajęć zabawowych z elementami edukacji, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb dziecka, oraz prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych, uwzględniających rozwój psychomotoryczny dziecka, właściwych do wieku dziecka.

Żłobek lub klub dziecięcy zapewnia przebywającym w nim dzieciom wyżywienie zgodne z wymaganiami dla danej grupy wiekowej wynikającymi z aktualnych norm żywienia dla populacji polskiej, opracowywanych przez Instytut Żywności i Żywienia im. prof. dr med. Aleksandra Szczygła w Warszawie (od dnia 1 lutego 2020 r. w strukturach Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny).

W żłobku jeden opiekun może sprawować opiekę nad maksymalnie ośmiorgiem dzieci, a w przypadku gdy w grupie znajduje się dziecko niepełnosprawne, dziecko wymagające szczególnej opieki lub dziecko, które nie ukończyło pierwszego roku życia – maksymalnie nad pięciorgiem dzieci.

W klubie dziecięcym jeden opiekun może sprawować opiekę nad maksymalnie ośmiorgiem dzieci, a w przypadku gdy w grupie znajduje się dziecko niepełnosprawne lub dziecko wymagające szczególnej opieki, maksymalnie nad pięciorgiem dzieci.

Ponadto w żłobku, do którego uczęszcza więcej niż dwadzieścioro dzieci, zatrudnia się przynajmniej jedną pielęgniarkę lub położną.

W lokalu, w którym tworzony i prowadzony jest żłobek, wymagane jest jedno pomieszczenie przeznaczone na pobyt dzieci, przy czym należy zapewnić dzieciom miejsce do odpoczynku. Powierzchnia pomieszczenia przeznaczonego na zbiorowy pobyt od 3 do 5 dzieci wynosi co najmniej 16 m^2. W przypadku liczby dzieci większej niż 5 powierzchnia pomieszczenia ulega odpowiedniemu zwiększeniu na każde kolejne dziecko, z tym że o co najmniej 2 m^2, jeżeli czas pobytu dziecka nie przekracza 5 godzin dziennie i co najmniej 2,5 m^2, jeżeli czas pobytu dziecka przekracza 5 godzin dziennie.

Warunki lokalowe dla klubów dziecięcych są analogiczne z wymogami dla żłobków, przy czym kluby dziecięce są instytucjami mniejszymi i bardziej kameralnymi niż żłobki – mogą mieć nie więcej niż 30 miejsc.

3.3 Dzienny opiekun

Dziennym opiekunem jest osoba fizyczna sprawująca opiekę nad dziećmi w wieku od ukończenia 20. tygodnia życia do końca roku szkolnego, w którym dziecko ukończy 3. rok życia (4. rok życia w sytuacji analogicznej jak w przypadku pobytu w żłobku i klubie dziecięcym), zatrudniana przez jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty, województwa), instytucje publiczne, osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne

nieposiadające osobowości prawnej, na podstawie umowy o pracę albo umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego stosuje się przepisy dotyczące zlecenia.

Umowa o świadczenie usług zawierana z dziennym opiekunem określa warunki wykonywania pracy przez dziennego opiekuna, w tym m.in.: strony umowy, cel i przedmiot umowy, czas i miejsce sprawowania opieki, liczbę dzieci powierzonych opiece, obowiązki dziennego opiekuna, wysokość wynagrodzenia oraz sposób i termin jego wypłaty, czas, na jaki umowa została zawarta, warunki i sposób zmiany, a także rozwiązania umowy oraz warunki czasowego niesprawowania opieki, w szczególności związanego z wypoczynkiem dziennego opiekuna.

Dzienny opiekun może sprawować opiekę nad dziećmi także w ramach własnej działalności gospodarczej.

Dzienny opiekun sprawuje opiekę w domu lub mieszkaniu spełniającym warunki zapewniające bezpieczną opiekę nad dziećmi. Podmiot zatrudniający dziennego opiekuna może udostępnić lub wyposażyć lokal w celu sprawowania opieki przez dziennego opiekuna.

Dzienny opiekun może sprawować opiekę nad maksymalnie pięciorgiem dzieci, a w przypadku gdy w grupie znajduje się dziecko, które nie ukończyło pierwszego roku życia, jest niepełnosprawne lub wymaga szczególnej opieki, maksymalnie nad trojgiem dzieci.

Możliwe jest zwiększenie liczby dzieci powierzonych opiece dziennego opiekuna (do ośmiorga dzieci, a w przypadku gdy w grupie znajduje się dziecko, które nie ukończyło pierwszego roku życia, jest niepełnosprawne lub wymaga szczególnej opieki – do pięciorga dzieci), przy spełnieniu łącznie dwóch warunków – zgody wszystkich rodziców oraz zapewnieniu dziennemu opiekunowi pomocy rodzica.

Przy określaniu liczby dzieci, nad którymi opiekę może sprawować dzienny opiekun, należy również brać pod uwagę możliwości lokalowe.

Zorganizowanie opieki sprawowanej przez dziennego opiekuna nie wymaga tak dużych nakładów finansowych, jak np. w przypadku utworzenia żłobka, czy klubu dziecięcego. Opieka jest sprawowana w warunkach domowych, a czas sprawowania opieki przez dziennego opiekuna jest efektywniej dopasowany do czasu pracy rodziców.

Dzienny opiekun jest formą opieki przeznaczoną dla małej liczby dzieci. Daje możliwość zorganizowania instytucjonalnej opieki zbliżonej do warunków domowych szczególnie w niewielkich gminach wiejskich, gdzie nie ma potrzeby otwierania żłobka bądź klubu dziecięcego ze względu na niewielką liczbę dzieci w wieku żłobkowym.

3.4 Niania

Niania jest formą opieki indywidualnej nad dziećmi w wieku od ukończenia 20. tygodnia życia do końca roku szkolnego, w którym dziecko ukończy 3. rok życia (4. rok życia w sytuacji analogicznej jak w przypadku pobytu w żłobku, klubie dziecięcym, u dziennego opiekuna),

sprawowanej przez osobę zatrudnioną w tym celu przez rodziców dziecka, na podstawie umowy uaktywniającej.

Umowa jest zawierana w formie pisemnej i określa m.in.: strony umowy, jej cel i przedmiot, czas i miejsce sprawowania opieki, liczbę dzieci powierzonych opiece, obowiązki niani, wysokość wynagrodzenia oraz sposób i termin jego wypłaty, czas, na jaki umowa została zawarta, a także warunki, sposób zmiany oraz rozwiązania umowy.

W przypadku spełnienia określonych niżej warunków, za nianię opłacane są z budżetu państwa przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) składki na ubezpieczenia społeczne (ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne od podstawy stanowiącej kwotę nie wyższą niż połowa wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego zgodnie z przepisami o minimalnym wynagrodzeniu za pracę. Od nadwyżki nad kwotę 50% minimalnego wynagrodzenia składki za nianię opłaca rodzic.

Warunkiem skorzystania z tego rozwiązania jest praca zawodowa obojga rodziców dziecka (lub rodzica, w przypadku osoby samotnie wychowującej dziecko) oraz sprawowanie opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3 (wyjątkowo – w przypadkach wskazanych w ustawie – do 4 lat). Jednocześnie konieczne jest zgłoszenie niani do ZUS w terminie 7 dni od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy.

Za pośrednictwem ZUS, w sposób wyżej określony, z budżetu państwa, opłacane są składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne za nianie zatrudniane także przez rodziców albo rodzica samotnie wychowującego dziecko, którzy świadczą usługi na podstawie umowy cywilnoprawnej stanowiącej tytuł do ubezpieczeń społecznych, prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą lub działalność rolniczą.

3.5 Nadzór i odpowiedzialność za realizację zadań wynikających z ustawy

Zadania z zakresu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 są zadaniem własnym gminy. Omawiana ustawa nakłada na gminę dwa rodzaje zadań własnych: obligatoryjne i fakultatywne (realizowane w takim zakresie, w jakim jest to możliwe ze względu na środki posiadane w budżecie oraz lokalne potrzeby).

Zadania obligatoryjne gminy w zakresie organizacji i funkcjonowania opieki nad małymi dziećmi obejmują:

- nadzór nad żłobkami, klubami dziecięcymi oraz dziennymi opiekunami w zakresie warunków i jakości świadczonej opieki, a także zgodności danych zawartych odpowiednio w rejestrze lub wykazie ze stanem faktycznym oraz wywiązywanie się podmiotów prowadzących żłobki i kluby dziecięce oraz zatrudniających dziennych opiekunów z obowiązku sporządzania i przekazywania sprawozdań, a także wywiązywania się z obowiązku obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna w związku z otrzymaniem świadczenia „aktywnie w żłobku”, o którym mowa w ustawie z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka - „Aktywny rodzic”,

- wydawanie opinii potwierdzającej spełnienie wymagań sanitarno-lokalowych w przypadku klubów dziecięcych,
- udzielanie wyjaśnień oraz przekazywanie wytycznych w sprawie warunków sanitarno-lokalowych, jakie musi spełniać lokal, w którym ma być prowadzony żłobek lub klub dziecięcy,
- ustalanie przez radę gminy, w drodze uchwały, maksymalnej wysokości opłaty za pobyt dziecka w żłobku lub klubie dziecięcym utworzonym przez gminę albo u dziennego opiekuna zatrudnionego przez gminę oraz maksymalną wysokość opłaty za wyżywienie (odpowiednio, do zadań rady powiatu lub sejmiku województwa należy ustalanie w drodze uchwały maksymalnej wysokości opłaty za pobyt dziecka i jego wyżywienie w instytucjach opieki prowadzonych przez te jednostki),
- prowadzenie rejestru żłobków i klubów dziecięcych,
- prowadzenie wykazu podmiotów zatrudniających dziennych opiekunów oraz dziennych opiekunów przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta,
- realizację obowiązku sprawozdawczego.

Natomiast zadania fakultatywne gmin w zakresie opieki nad małymi dziećmi są następujące:

- przeprowadzanie, przed dokonaniem wpisu do wykazu dziennych opiekunów oraz podmiotów zatrudniających dziennych opiekunów, wizytacji lokalu, w którym sprawowana będzie opieka przez dziennego opiekuna,
- zlecanie organizacji opieki nad dziećmi,
- określanie przez radę gminy, w drodze uchwały, warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od ponoszenia opłat,
- podejmowanie przez radę gminy uchwały w sprawie wysokości i zasad ustalania oraz rozliczania dotacji celowej dla podmiotów prowadzących żłobek lub klub dziecięcy, lub zatrudniających dziennych opiekunów, na każde dziecko objęte opieką w żłobku, klubie dziecięcym lub przez dziennego opiekuna.

4. Kadra w instytucjach opieki nad dziećmi (żłobki, kluby dziecięce, dzienni opiekunowie)

4.1 Kwalifikacje kadry

Osoby zatrudnione do wykonywania pracy lub świadczenia usług dla żłobka lub klubu dziecięcego, w tym personel pomocniczy, nie mogą figurować w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, a także nie mogą być skazane prawomocnym wyrokiem za inne przestępstwo umyślne.

W przypadku żłobków i klubów dziecięcych niepublicznych kwestia kwalifikacji personelu pomocniczego pozostawiona jest swobodnej decyzji podmiotu prowadzącego żłobek lub klub dziecięcy. Natomiast pracownicy w żłobkach i klubach dziecięcych prowadzonych przez gminy mają status pracowników samorządowych.

W związku z powyższym w zakresie zatrudniania oraz minimalnych wymagań kwalifikacyjnych dla pracowników zatrudnianych na stanowiskach pomocniczych i obsługi w tych placówkach mają zastosowanie stosowne przepisy dotyczące pracowników samorządowych. Wszystkie osoby zatrudnione w żłobku lub klubie dziecięcym na stanowiskach związanych z bezpośrednim sprawowaniem opieki nad dziećmi powinny posiadać kwalifikacje: pielęgniarki, położnej, opiekunki dziecięcej, nauczyciela wychowania przedszkolnego, nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej lub pedagoga opiekuńczo-wychowawczego, pedagoga społeczno-wychowawczego, pedagoga wczesnej edukacji, terapeuty pedagogicznego. Mogą to być również osoby, które ukończyły studia lub studia podyplomowe na kierunku lub specjalności: wczesne wspomaganie rozwoju, wspomaganie rozwoju dzieci w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej w żłobkach i przedszkolach, edukacja prorozwojowa, pedagogika małego dziecka, psychologia dziecięca, psychologia wspierania rozwoju i kształcenia lub psychologia wychowawcza.

Opiekunem może być także osoba, która odbyła nie wcześniej niż 2 lata przed podjęciem zatrudnienia na tym stanowisku szkolenie z udzielania dziecku pierwszej pomocy oraz posiada co najmniej wykształcenie:

- wyższe na dowolnym kierunku, którego program obejmuje zagadnienia związane z opieką nad małym dzieckiem lub jego rozwojem i odbyła 80-godzinne szkolenie w celu uaktualnienia i uzupełnienia wiedzy oraz umiejętności lub
- średnie lub średnie branżowe oraz co najmniej roczne doświadczenie w pracy z dziećmi w wieku do lat 3 (przy czym jeżeli osoba ta nie pracowała z dziećmi w wieku do lat 3 przez okres co najmniej 6 miesięcy bezpośrednio przed podjęciem zatrudnienia jako opiekun, obowiązana jest w ciągu 6 miesięcy od rozpoczęcia pracy na stanowisku opiekuna odbyć 80-godzinne szkolenie w celu uaktualnienia i uzupełnienia wiedzy oraz umiejętności) lub przed zatrudnieniem jako opiekun w żłobku lub w klubie dziecięcym odbyła 280-godzinne szkolenie, z czego co najmniej 80 godzin w formie zajęć praktycznych, polegających na sprawowaniu opieki nad dzieckiem pod kierunkiem posiadającego stosowne kwalifikacje opiekuna.

Dyrektorem żłobka może być osoba, która posiada wykształcenie wyższe i co najmniej 3 lata doświadczenia w pracy z dziećmi albo co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe oraz 5 lat doświadczenia w pracy z dziećmi.

W żłobku, do którego uczęszcza więcej niż dwadzieścioro dzieci, zatrudnia się przynajmniej jedną pielęgniarkę lub położną.

Osobą kierującą pracą klubu dziecięcego może być osoba posiadająca kwalifikacje wymagane od opiekuna w żłobku lub klubie dziecięcym.

W przypadku dziennego opiekuna, osoba, która nie pracowała z dziećmi w wieku do lat 3 przez okres co najmniej 12 miesięcy bezpośrednio przed podjęciem zatrudnienia jako dzienny opiekun, obowiązana jest odbyć 160-godzinne szkolenie, a w przypadku gdy posiada kwalifikacje pielęgniarki, położnej, opiekunki dziecięcej, nauczyciela wychowania

przedszkolnego, nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej lub pedagoga opiekuńczo-wychowawczego, pedagoga społeczno-wychowawczego, pedagoga wczesnej edukacji, terapeuty pedagogicznego lub ukończyła studia lub studia podyplomowe na kierunku lub specjalności: wczesne wspomaganie rozwoju, wspomaganie rozwoju dzieci w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej w żłobkach i przedszkolach, edukacja prorozwojowa, pedagogika małego dziecka, psychologia dziecięca, psychologia wspierania rozwoju i kształcenia lub psychologia wychowawcza – 40-godzinne szkolenie uzupełniające, w tym z zakresu udzielania dziecku pierwszej pomocy.

Ponadto dyrektorem żłobka, osobą kierującą pracą klubu dziecięcego oraz osobą prowadzącą żłobek lub klub dziecięcy (w przypadku osób fizycznych), opiekunem, pielęgniarką, położną, wolontariuszem w żłobku lub klubie dziecięcym oraz dziennym opiekunem może być osoba, która:

- daje rękojmię należytego sprawowania opieki nad dziećmi,
- nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie została jej zawieszona ani ograniczona,
- wypełnia obowiązek alimentacyjny, w przypadku gdy taki obowiązek został nałożony na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd,
- nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym,
- nie została skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne.

4.2 Szkolenie osób sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3

Szkolenia kandydatów do opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 przeprowadzane są przez różne instytucje szkoleniowe na podstawie programów szkoleń zatwierdzonych decyzją ministra właściwego do spraw rodziny. Programy szkoleń dla opiekuna w żłobku lub klubie dziecięcym oraz dziennego opiekuna opracowywane są na podstawie zakresów programów szkoleń określonych w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2011 r. w sprawie zakresu programów szkoleń dla opiekuna w żłobku lub klubie dziecięcym oraz dziennego opiekuna (Dz.U. z 2024 r. poz. 1602), które zawiera minimalne wymagania dotyczące tematyki poszczególnych rodzajów szkoleń.

W 2025 r. minister właściwy do spraw rodziny wydał 45 decyzji dotyczących ww. programów szkoleń, w tym 42 decyzje zatwierdzające programy szkoleń.

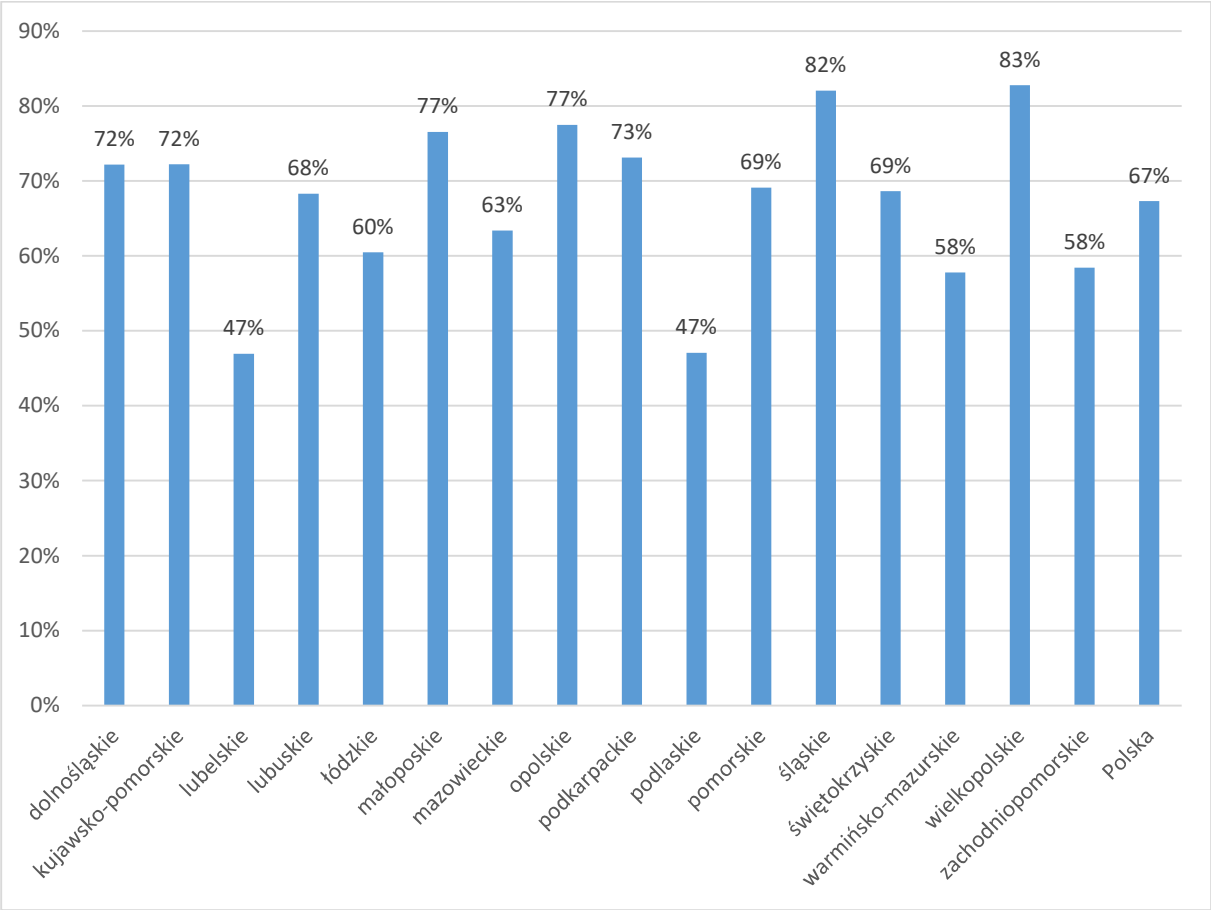
5. Realizacja ustawy

Kolejny rok funkcjonowania ustawy pokazuje systematyczny wzrost liczby instytucji opieki nad małymi dziećmi, liczby miejsc opieki oraz liczby dzieci przebywających w tych instytucjach.

Na koniec 2025 r. instytucje opieki – żłobki, kluby dziecięce oraz dzienni opiekunowie – funkcjonowały w 1 668 gminach, czyli w 67,3% wszystkich gmin w Polsce (na koniec 2024 r. było to 1 491 gmin, co stanowiło 60,2%). Instytucje te funkcjonowały w 791 gminach

wiejskich, tj. w 54,2% wszystkich gmin wiejskich (na koniec 2024 r. było to 675 gmin, co stanowiło 46,1% wszystkich gmin wiejskich). Szczegółowe informacje z podziałem na województwa przedstawia wykres 1.

Wykres 1. Odsetek gmin z instytucjami opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w 2025 r.

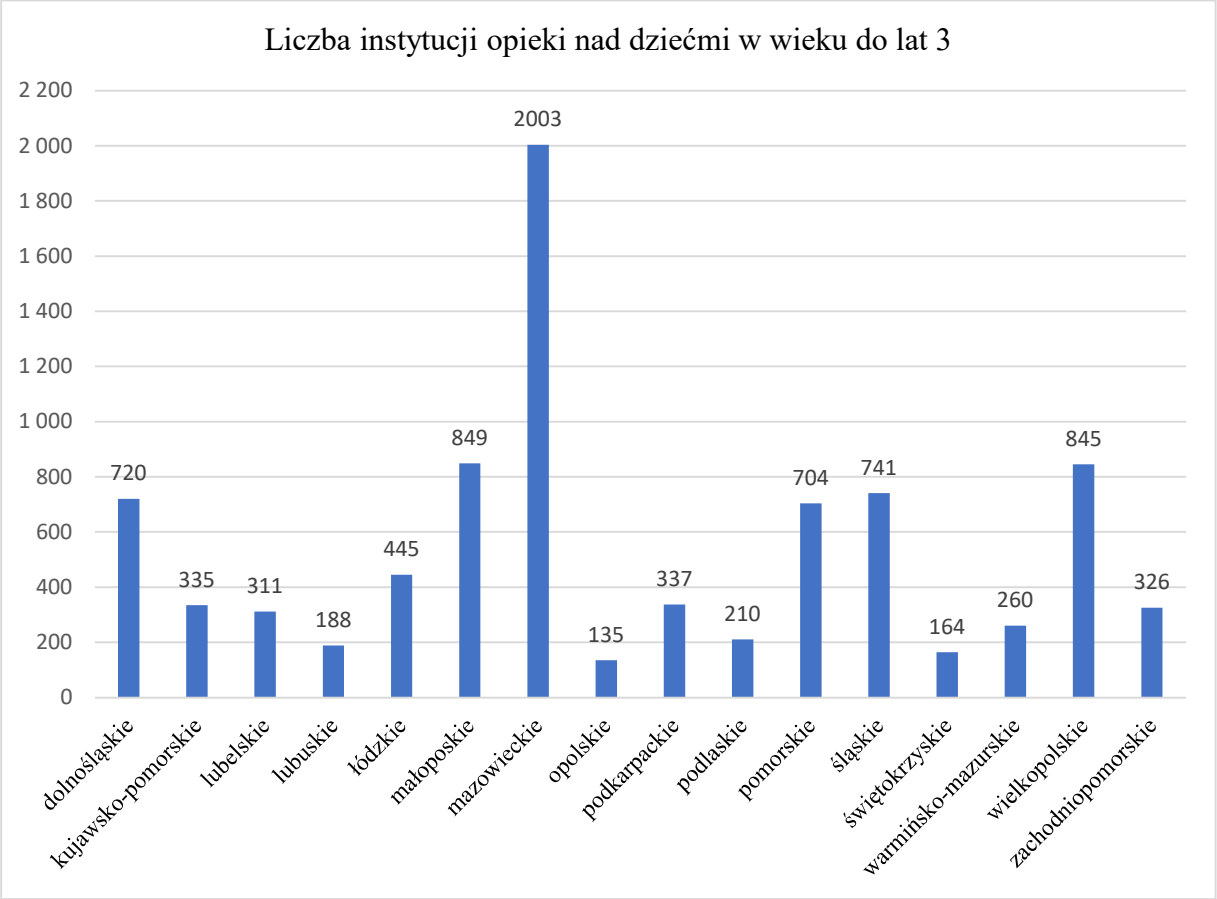

Źródło: Analiza MRPiPS na podstawie sprawozdań z wykonywania zadań z zakresu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 za 2025 r. (stan na 31 grudnia).

Na koniec 2025 r. funkcjonowały 8 573 instytucje (na koniec 2024 r. – 7 824), w tym 5 122 żłobków (2024 r. – 4 776), 1 056 klubów dziecięcych (2024 r. – 896) i 2 395 dziennych opiekunów (2024 r. – 2 152). W gminach wiejskich funkcjonowało 1 578 instytucji, co oznacza wzrost o 16% (2024 r. – 1 323), z tego 949 żłobków (2024 r. – 826), 310 klubów dziecięcych (2024 r. – 249) i 319 dziennych opiekunów (2024 r. – 248). W gminach miejsko-wiejskich funkcjonowało 1 782 instytucji, co oznacza wzrost o 14,8% (2024 r. – 1 553), z tego 1 146 żłobków (2024 r. – 1047), 285 klubów dziecięcych (2024 r. – 228) i 351 dziennych opiekunów (2024 r. – 278).

Wśród instytucji sprawujących opiekę nad dziećmi 60% to żłobki, 12% to kluby dziecięce, a 28% to dzienni opiekunowie.

Szczegółowe informacje z podziałem na województwa przedstawia wykres 2.

Wykres 1. Liczba instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 na koniec 2025 r.

Źródło: Analiza MRPiPS na podstawie sprawozdań z wykonywania zadań z zakresu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 za 2025 r. (stan na 31 grudnia)

W 2025 r. instytucje opieki – żłobki, kluby dziecięce i dzienni opiekunowie – oferowały łącznie 256,2 tys. miejsc, w tym 39,1 tys. miejsc w gminach wiejskich, podczas gdy w 2024 r. było to odpowiednio 237,3 tys. i 33 tys. miejsc. Najwięcej miejsc opieki, bo 85,4% wszystkich miejsc, oferowały, tak jak w latach ubiegłych, żłobki. Natomiast kluby dziecięce oferowały 8,6%, a dzienni opiekunowie 6%.

Tabela 1. Liczba instytucji oraz liczba miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w latach 2011–2025

Rok	Liczba				Liczba miejsc opieki			
	instytucji ogółem	żłobków	klubów dziecięcych	dziennych opiekunów	ogółem	żłobki	kluby dziecięce	dzienni opiekunowie
2011	571	523	48	0	32 053	31 844	209	0
2012	926	791	105	30	39 967	39 236	652	79
2013	1 511	1 243	212	56	56 042	53 032	2 890	120
2014	2 493	1 667	384	442	71 386	65 081	5 764	541
2015	2 990	1 967	453	570	83 960	75 756	7 389	815
2016	3 451	2 272	515	664	95 419	86 185	8 332	902
2017	4 271	2 616	629	1 026	111 348	99 255	10 756	1 337
2018	5 080	3 155	676	1 249	144 922	126 592	11 871	6 459
2019	5 982	3 671	733	1 578	172 208	149 388	13 545	9 275
2020	6 356	3 985	795	1 576	189 269	164 843	14 982	9 444
2021	6 738	4 270	831	1 637	205 031	178 737	16 163	10 131
2022	7 452	4 494	890	2 068	222 184	191 833	17 540	12 811
2023	7 578	4 580	882	2 116	226 405	195 744	17 705	12 956
2024	7 824	4 776	896	2 152	237 321	205 333	18 421	13 567
2025	8 573	5 122	1 056	2 395	256 226	218 923	21 972	15 331

Źródło: Sprawozdania z wykonywania zadań z zakresu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w latach 2011–2025. Sprawozdania z roku 2011 i 2012 nie ujmują liczby miejsc w podmiotach niepublicznych.

Tabela 2. Liczba dzieci w wieku 1–2 lata na miejsce w żłobku, klubie dziecięcym i u dziennego opiekuna.

Lp.	Województwa	liczba miejsc opieki	Liczba dzieci na 1 miejsce opieki
1	Dolnośląskie	24 583	1,5
2	kujawsko-pomorskie	11 949	2,1
3	Lubelskie	10 422	2,5
4	Lubuskie	6 658	1,8
5	Łódzkie	13 696	2,3
6	Małopolskie	26 068	2,1
7	Mazowieckie	46 267	1,9
8	Opolskie	6 348	1,8
9	Podkarpackie	12 759	2,2
10	Podlaskie	7 731	2,0
11	Pomorskie	16 819	2,2
12	Śląskie	26 015	2,0
13	Świętokrzyskie	5 579	2,4
14	warmińsko-mazurskie	6 682	2,5
15	Wielkopolskie	24 023	2,2
16	Zachodniopomorskie	10 627	1,9
	POLSKA	**256 226**	**2,0**

Źródło: Sprawozdanie z wykonywania zadań z zakresu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 za 2025 r. (stan na 31 grudnia) oraz dane GUS w zakresie liczby dzieci w wieku do lat 3 w 2025 r. (stan na 31 grudnia).

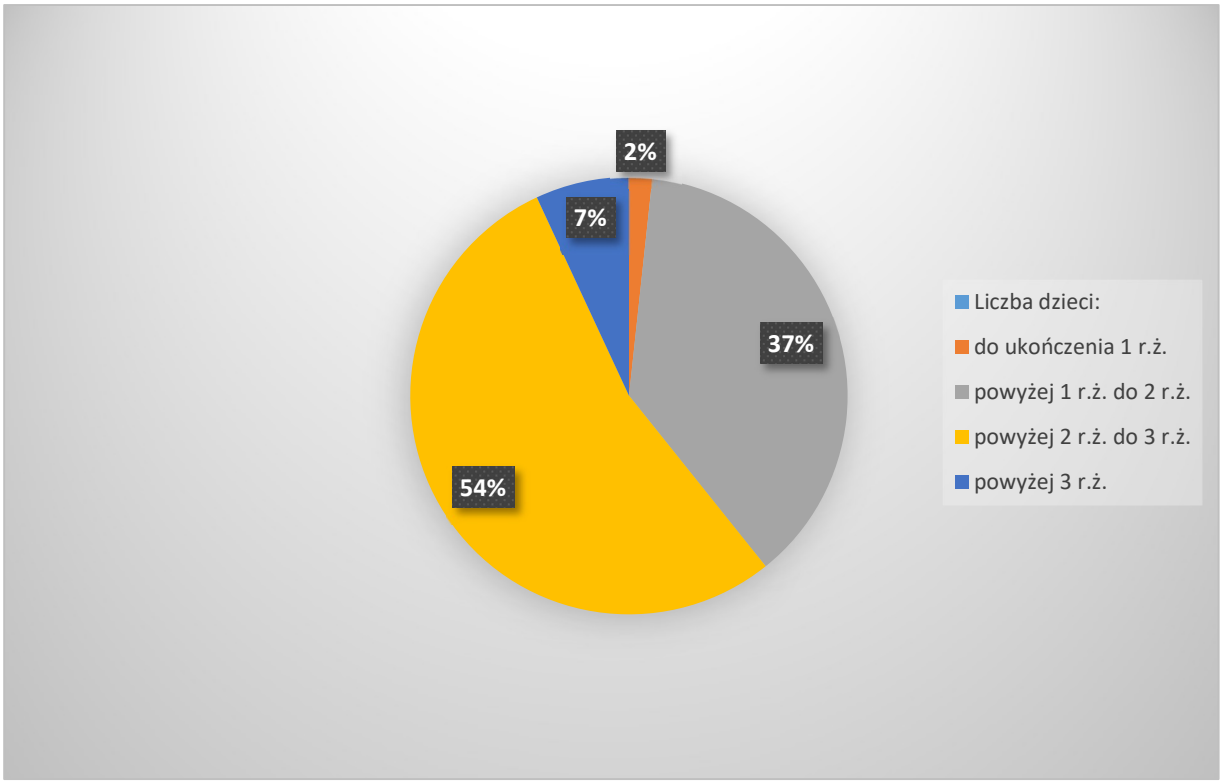
Odniesienie liczby miejsc opieki do liczby dzieci w wieku 1–2 lata pokazuje, że w skali kraju co 2. dziecko w tej grupie wiekowej miało zapewnioną opiekę w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna.

Na koniec 2025 r. w żłobkach, klubach dziecięcych i u dziennego opiekuna przebywało 192,6 tys. dzieci. Najliczniejszą grupę dzieci objętych opieką w tych instytucjach stanowiły dzieci powyżej 2. roku życia do ukończenia 3. roku życia (103,7 tys., tj. 53,8%), natomiast najmniej liczną grupę stanowiły dzieci do ukończenia 1. roku życia (3,3 tys., tj. 1,7%), przy czym zaobserwowano tu niewielki przyrost względem roku 2024, kiedy liczba ta wynosiła 2,8 tys. Należy jednak mieć na uwadze, że rodzice najczęściej osobiście sprawują opiekę nad dziećmi poniżej 1. roku życia, korzystając m.in. z urlopu rodzicielskiego, a dodatkowo, zgodnie z przepisami ustawy, w klubach dziecięcych przebywają dzieci w wieku powyżej 1. roku życia, co wpływa na procentowy udział tej grupy wiekowej w całej grupie dzieci objętych opieką w różnych formach opieki.

Na koniec 2025 r. (podobnie jak w 2024 r.) spośród dzieci objętych opieką instytucjonalną w żłobkach, klubach dziecięcych i u dziennych opiekunów 49% stanowiły dziewczynki, zaś 51% stanowili chłopcy.

Dzieci niepełnosprawne oraz wymagające szczególnej opieki stanowiły 1% (1,9 tys.) wszystkich dzieci korzystających z opieki w żłobkach i klubach dziecięcych.

Wykres 2. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych wg wieku w 2025 r.

Źródło: Informacje ze sprawozdania rocznego z realizacji ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 za rok 2025 na temat struktury wiekowej dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych (stan na 31 grudnia).

Na koniec 2025 r. w żłobkach, klubach dziecięcych, pod opieką dziennych opiekunów i niań było ogółem prawie 50% dzieci w wieku powyżej 1. roku życia do 3. roku życia, tj. najliczniejszych roczników objętych opieką. Dzieci do 1. roku życia w przeważającej mierze objęte są opieką rodzicielską. Z tego względu poniżej prezentowany jest wskaźnik objęcia opieką instytucjonalną dzieci w wieku 1–2 lata.

Tabela 3. Odsetek dzieci w wieku 1–2 lata objętych opieką w 2025 r.

Lp.	Województwa	Liczba miejsc w instytucjach	Liczba niań	Łączna liczba miejsc	Odsetek dzieci objętych opieką
1	Dolnośląskie	24 583	334	24 917	66%
2	kujawsko-pomorskie	11 949	258	12 207	48%
3	Lubelskie	10 422	111	10 533	41%
4	Lubuskie	6 658	65	6 723	55%
5	Łódzkie	13 696	197	13 893	45%
6	Małopolskie	26 068	531	26 599	48%
7	Mazowieckie	46 267	1 001	47 268	54%
8	Opolskie	6 348	33	6 381	55%
9	Podkarpackie	12 759	132	12 891	45%
10	Podlaskie	7 731	81	7 812	50%
11	Pomorskie	16 819	364	17 183	47%
12	Śląskie	26 015	421	26 436	50%
13	Świętokrzyskie	5 579	58	5 637	41%
14	warmińsko-mazurskie	6 682	164	6 846	42%
15	Wielkopolskie	24 023	438	24 461	46%
16	Zachodniopomorskie	10 627	250	10 877	55%
	POLSKA	256 226	4 469	260 695	50%

Źródło: Obliczenia MRPiPS na podstawie danych ze sprawozdań z wykonywania zadań z zakresu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 za 2025 r. (stan na 31 grudnia) oraz dane GUS w zakresie liczby dzieci w wieku do lat 3 i dane ZUS na temat niań (stan na 31 grudnia).

Na koniec 2025 r. w sprawozdaniach przekazywanych przez gminy oraz podmioty niepubliczne w 652 gminach (tj. 26,3 % wszystkich gmin w Polsce) zadeklarowano potrzebę utworzenia nowych miejsc opieki – określając to zapotrzebowanie łącznie na 18,3 tys. miejsc, z tego 14,7 tys. miejsc w żłobkach, 1,7 tys. w klubach dziecięcych oraz 1,9 tys. u dziennych opiekunów. Z gmin, które zadeklarowały potrzebę utworzenia nowych miejsc opieki 236 to gminy wiejskie. Zgłosiły one zapotrzebowanie na 2,9 tys. miejsc opieki. Na koniec 2024 r. zapotrzebowanie na 35,3 tys. miejsc opieki zgłosiło 773 gminy.

Analiza zgłaszanego zapotrzebowania na miejsca opieki w żłobkach, klubach dziecięcych oraz u dziennych opiekunów i liczby dzieci w wieku 1–2 lata pokazuje, że zapotrzebowanie to dotyczy w skali Polski 3,5% dzieci. Zapotrzebowanie przekraczające 3,5% zgłaszają

m.in. te województwa, w których odsetek dzieci w wieku 1–2 lat objętych opieką w ww. instytucjach jest wyższy niż przeciętnie w skali Polski (49%)[1)].

Województwa, w których % dzieci w wieku 1-2 objętych opieką (bez dzieci pod opieką niań) jest wyższy niż przeciętnie (49,0%)	Województwa, w których udział zapotrzebowania na miejsca opieki w stosunku do liczby dzieci w wieku 1-2 lata jest wyższy od przeciętnej w Polsce (3,5%)
• dolnośląskie - 65,1% • lubuskie - 54,1% • mazowieckie - 53% • opolskie - 55% • śląskie - 49,2% • zachodniopomorskie - 53,4%	• dolnośląskie - 3,6% • lubuskie - 4,7% • podlaskie - 10,2% • pomorskie - 4,6% • śląskie - 4,5% • zachodniopomorskie - 6%

Gdyby zrealizowane zostało zapotrzebowanie na miejsca opieki dla dzieci w wieku 1–2 lat (bez miejsc opieki u niań), to uwzględniając już istniejące miejsca, najwyższy odsetek dzieci objętych opieką osiągnęłyby województwa: dolnośląskie (68,8%), podlaskie (59,4%) i zachodniopomorskie (59,4%). W skali kraju wskaźnik dostępności miejsc opieki dla dzieci w wieku 1–2 wyniósłby 52,5%[2)]. Zatem stopniowa realizacja już zgłaszanego zapotrzebowania umożliwiłaby objęcie opieką coraz większej liczby dzieci.

5.1 Żłobki

Na koniec 2025 r. funkcjonowało 5 122 żłobków. Żłobki prowadzone przez JST stanowiły 28,3% ogółu żłobków (1 452), a żłobki niepubliczne – 71,7% (3 670). Utrzymana została zatem występująca w latach ubiegłych relacja między liczbą żłobków publicznych i niepublicznych. Odnotowano niewielki spadek udziału żłobków prowadzonych przez osoby fizyczne (45,5%), przy jednoczesnym niewielkim wzroście udziału żłobków gminnych (28,3%). Został utrzymany udział żłobków tworzonych i prowadzonych przez osoby prawne i jednostki nieposiadające osobowości prawnej (tabela 4). Żłobki dysponowały 218,9 tys. miejsc opieki, co stanowiło 85,4% wszystkich miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. W porównaniu z 2024 r. jest to wzrost o 13 590 miejsc, tj. o 6,6%. Żłobki utworzone przez JST dysponowały 91,2 tys. miejsc opieki, utworzone przez osoby fizyczne – 78,2 tys., a utworzone przez osoby prawne i jednostki nieposiadające osobowości prawnej – 49,6 tys. Oznacza to, że żłobki utworzone przez podmioty inne niż JST dysponowały 58,4% miejsc opieki.

Najwięcej żłobków (3,2 tys.) świadczyło opiekę w przedziale obejmującym czas powyżej 7 do 10 godzin (62,8% żłobków). Najmniej żłobków (12) prowadziło opiekę w wymiarze do 5 godzin dziennie. Z kolei w 1,9 tys. żłobków dzienny czas pracy przekraczał 10 godzin dziennie (co stanowi 36,5% żłobków).

1) Dzieci w wieku 1-–2 lat bez uwzględnienia dzieci pod opieką niań.
2) Dotyczy dzieci w wieku 1–2 bez dzieci pod opieką niań.

Tabela 4. Liczba żłobków w latach 2011–2025 wg podmiotu tworzącego.

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
żłobki, utworzone przez:	**523**	**791**	**1 243**	**1 667**	**1 967**	**2 272**	**2 616**	**3 155**	**3 671**	**3 985**	**4 270**	**4494**	**4 580**	**4 776**	**5 122**
gminy	352	409	443	485	531	588	661	760	852	957	1 071	1165	1 183	1 293	1 452
osoby fizyczne	145	317	600	862	1 070	1 258	1 449	1 716	1 936	2 066	2 149	2192	2 204	2 245	2 333
osoby prawne i jednostki nieposiadające osobowości prawnej	26	65	200	320	366	426	506	679	883	962	1 050	1137	1 193	1 238	1 337

Źródło: Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w latach 2011–2025.

Na koniec 2025 r. w żłobkach zatrudnionych było 50,5 tys. osób (w 2024 r. – 43 tys.), w tym 29,1 tys. osób na stanowisku opiekuna (co stanowiło 57,6% wszystkich zatrudnionych), a 3 tys. osób na stanowisku pielęgniarki lub położnej (6% wszystkich zatrudnionych) (w 2024 r. – 2,9 tys. osób). Pozostałe osoby nie sprawowały opieki nad dziećmi, np. zajmowały się obsługą. Liczba dzieci przypadająca na 1 opiekuna (osobę zatrudnioną na stanowisku opiekuna oraz pielęgniarki lub położnej) wynosiła 5,1 dzieci (w 2024 r. – 5,4).

Na stanowisku opiekuna na koniec 2025 r. było zatrudnionych 29 tys. kobiet (co stanowiło 99,7% wszystkich zatrudnionych na stanowisku opiekuna). Natomiast mężczyzn zatrudnionych na tym stanowisku było 78 (co stanowi 0,3% opiekunów).

Wśród personelu złożonego z pielęgniarek lub położnych 2 977 zatrudnionych to kobiety (97,9% całego personelu pielęgniarskiego), zaś 63 osoby to mężczyźni (2,1% całego personelu pielęgniarskiego).

Zgodnie z przepisami ustawy, przy zapewnianiu opieki nad dziećmi przebywającymi w żłobku lub klubie dziecięcym można korzystać z pomocy wolontariuszy. W ciągu 2025 r. w żłobkach świadczyło pracę 521 wolontariuszy.

Na koniec 2025 r. 28 spośród 5 122 żłobków to żłobki funkcjonujące jako instytucje przyzakładowe.

5.2 Kluby dziecięce

Na koniec 2025 r. funkcjonowało 1 056 klubów dziecięcych. Kluby prowadzone przez JST (262) stanowiły 24,8% ogółu klubów, zaś niepubliczne (794) – aż 75,2%. Zatem, tak jak w przypadku żłobków, utrzymana została występująca w latach ubiegłych relacja między klubami publicznymi i niepublicznymi (tabela 5).

Tabela 5. Liczba klubów dziecięcych w latach 2011–2025 wg podmiotu tworzącego.

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
kluby dziecięce, utworzone przez:	**48**	**105**	**212**	**384**	**453**	**515**	**629**	**676**	**733**	**795**	**831**	**890**	**882**	**896**	**1 056**
JST	4	11	13	20	25	33	36	46	68	105	139	162	167	199	262
osoby fizyczne	41	83	171	316	356	390	484	504	517	518	515	549	527	521	583
osoby prawne i jednostki nieposiadające osobowości prawnej	3	11	28	48	72	92	109	126	148	172	177	179	188	176	211

Źródło: Analiza MRPiPS na podstawie sprawozdań z wykonywania zadań z zakresu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 za lata 2011–2025.

Kluby dziecięce dysponowały 22 tys. miejscami opieki, co stanowiło 8,6% wszystkich miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. W porównaniu z 2024 r. jest to wzrost o 3 551 miejsc. Kluby dziecięce utworzone przez JST dysponowały 5,4 tys. miejsc opieki, utworzone przez osoby fizyczne – 12 tys., a utworzone przez osoby prawne i jednostki nieposiadające osobowości prawnej – 4,6 tys. Oznacza to, że kluby dziecięce utworzone przez podmioty inne niż JST dysponowały 75,5% miejsc opieki (w 2024 r. udział wynosił 77,2%).

Najwięcej klubów dziecięcych (841) świadczyło opiekę w przedziale obejmującym czas powyżej 7 do 10 godzin (79,6% klubów dziecięcych). Najmniej klubów dziecięcych (26) prowadziło opiekę w wymiarze do 5 godzin dziennie, w wymiarze od 5 do 7 godzin dziennie było to 28 instytucji. Z kolei w 161 klubach dziecięcych dzienny czas pracy przekraczał 10 godzin dziennie (co stanowi 15,2% klubów dziecięcych).

Na ostatni dzień grudnia 2025 r. w klubach dziecięcych zatrudniano 4,1 tys. osób (w 2024 r. – 3,4 tys.), w tym 3,22 tys. osób na stanowisku opiekuna, co stanowiło 78,5% wszystkich zatrudnionych (w 2024 r. – 2,73 tys., tj. 78,4%), a 59 osób na stanowisku pielęgniarki lub położnej – 1,4% wszystkich zatrudnionych (w 2024 r. – 54, tj. 1.6%). Pozostałe osoby nie sprawowały opieki nad dziećmi, a były zatrudnione np. do obsługi. Na koniec 2025 r. przeciętna liczba dzieci przypadająca na 1 opiekuna (osobę zatrudnioną na stanowisku opiekuna, pielęgniarki lub położnej) w klubach dziecięcych wyniosła 5,1 (w 2024 r. - 5,4 dzieci).

Na stanowisku opiekuna na koniec 2025 r. było zatrudnionych 3,2 tys. kobiet (co stanowiło 99,6% wszystkich zatrudnionych na stanowisku opiekuna). Natomiast mężczyzn na tym stanowisku było zatrudnionych 13 (co stanowi 0,4% opiekunów).

Wśród personelu złożonego z pielęgniarek lub położnych 59 zatrudnionych to kobiety (100% całego personelu pielęgniarskiego).

Zgodnie z regulacjami ustawy przy zapewnianiu opieki nad dziećmi przebywającymi w żłobku lub klubie dziecięcym można korzystać z pomocy wolontariuszy. W ciągu roku 2025 r. w klubach dziecięcych świadczyło pracę 139 wolontariuszy (w 2024 r. – 168).

Na koniec 2025 r. spośród 1 056 klubów dziecięcych, 6 z nich to kluby dziecięce funkcjonujące jako instytucje przyzakładowe.

5.3 Dzienni opiekunowie

Dzienni opiekunowie (2 395 osób) zapewniali 15,3 tys. miejsc opieki. Stanowi to 6% miejsc opieki udostępnionych w 2025 r., przez łącznie żłobki, kluby dziecięce i dziennych opiekunów. Dzienni opiekunowie oferowali zbliżoną liczbę miejsc opieki do klubów dziecięcych – różnica wynosi 2,6 punktu procentowego (kluby dziecięce zapewniły 8,6% ogólnej liczby miejsc opieki).

5.4 Nianie

Na koniec 2025 r. do ubezpieczenia zdrowotnego zgłoszonych było ogółem 4,5 tys. osób, w tym 4,3 tys. (czyli 97%) stanowiły kobiety.

Wydatki budżetu państwa na ich składki na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i wypadkowe), oraz na ubezpieczenie zdrowotne wyniosły w 2025 r. (w miesiącach styczeń – grudzień) 36,35 mln zł (w 2024 r. – 26,94 mln zł).[3)]

6. Opłaty i wydatki na realizację zadań wynikających z ustawy

Opłaty za pobyt w żłobkach, klubach dziecięcych i u dziennych opiekunów pobierane mogą być albo w ujęciu miesięcznym albo godzinowym. Opłaty miesięczne dzięki wprowadzeniu z dniem 1 października 2024 r. nowego świadczenia „aktywnie w żłobku" (które szerzej zostało omówione w rozdziale 7) zostały znacznie obniżone. Przeciętna miesięczna opłata za pobyt dziecka w formalnej opiece spadła z 999,93 zł w sierpniu do 95,32 zł w grudniu 2025 r.

Za wyżywienie rodzice najczęściej ponosili opłatę dzienną. Opłaty te, niezależnie od formy opieki, w większości przypadków mieściły się w przedziale od 15 zł do 20 zł (żłobki – 43%, kluby dziecięce – 46%, dzienni opiekunowie – 46%).

W 2025 r. wydatki budżetu państwa na funkcjonowanie systemu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 obejmowały między innymi:

- wydatki na składki za nianie, które wyniosły 36,3 mln zł z budżetu państwa,

- świadczenia „aktywnie w żłobku", „aktywni rodzice w pracy" „aktywnie w domu", które wyniosły 6 224,9 mln zł z budżetu państwa, oraz 43,4 mln zł. z Funduszu Pomocy,

- pozostające od dnia 1 października 2024 r. w zakresie praw nabytych świadczenia: dofinansowanie do obniżenia opłaty za pobyt dziecka w żłobku, które wyniosły 2,2 mln zł z Funduszu Pracy, oraz 0,3 mln zł. z Funduszu Pomocy, Rodzinny Kapitał Opiekuńczy w kwocie 363,4 mln zł. z budżetu państwa, oraz 12,5 mln zł. z Funduszu Pomocy,

- dofinansowanie w ramach programu „Aktywne Place Zabaw" w kwocie 174,3 mln zł z Funduszu Pracy,

- dodatki motywacyjne z rządowego programu „Dofinansowanie wynagrodzeń w postaci dodatku motywacyjnego oraz kosztów składek od tych wynagrodzeń pracowników

[3)] Dane zawarte w podrozdziale „Nianie" pochodzą z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i są aktualne na dzień 31 grudnia 2025 r.

zatrudnionych w samorządowych instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 na lata 2024–2027" dla osób zatrudnionych na umowę o pracę w samorządowych instytucjach opieki w wysokości 1000 zł brutto miesięcznie w okresie od dnia 1 lipca 2024 r. do dnia 31 grudnia 2027 r. na łączną kwotę 298,5 mln zł z rezerwy celowej budżetu państwa,

- realizacja resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Maluch - Aktywny dzienny opiekun w gminie 2025 w kwocie 5,6 mln zł z Funduszu Pracy.

Kwota wydatków jednostek samorządu terytorialnego na system opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 (na które składają się także środki m.in. z Programu „Aktywny Maluch", dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w samorządowych instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3) wyniosła 2 217,5 mln zł.

7. Program wspierania rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny Rodzic"

W dniu 12 czerwca 2024 r. ustawa o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny Rodzic" została ogłoszona w Dzienniku Ustaw RP i tym samym stała się częścią polskiego porządku prawnego. Świadczenia "Aktywny Rodzic" są realizowane od dnia 1 października 2024 r. przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Ustawa ta wprowadziła do systemu prawnego trzy świadczenia „Aktywny Rodzic", wspierające rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka:

- świadczenie „aktywni rodzice w pracy",
- świadczenie „aktywnie w żłobku",
- świadczenie „aktywnie w domu".

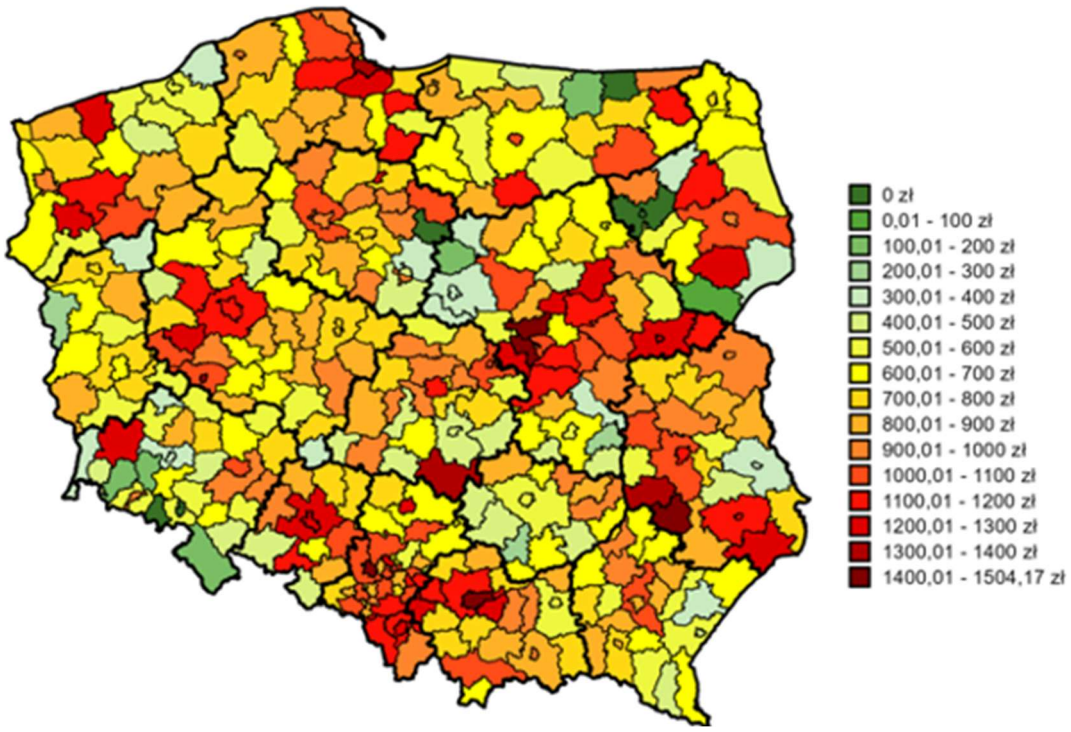
Świadczenie „aktywni rodzice w pracy" kierowane jest do aktywnych zawodowo rodziców dziecka w wieku od 12 do 35 miesiąca życia. Ustawa definiuje aktywność zawodową, której poziom/rodzaj będzie uprawniał do otrzymywania ww. świadczenia. Świadczenie „aktywni rodzice w pracy" będzie przysługiwać w wysokości 1500 zł miesięcznie przez okres 24 miesięcy od 12 do 35 miesiąca życia dziecka. W przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, powyższe świadczenie będzie przysługiwało w podwyższonej wysokości 1900 zł miesięcznie.

W 2025 r. w okresie od stycznia do grudnia wypłacono 1 467 tys. świadczeń „aktywni rodzice w pracy" dla 214,9 tys. dzieci. Na świadczenie wydatkowano w 2025 r. 2 214,6 mln zł, w tym 8,6 mln zł na koszty obsługi z budżetu państwa. Jednocześnie w tym okresie z tytułu aktywności zawodowej rodzica wnioskodawcy, któremu przyznano świadczenie na dziecko, wpływy ze składek na ubezpieczenia społeczne wyniosły 2 118,9 mln zł, natomiast z tytułu aktywności zawodowej osoby, z którą wnioskodawca zadeklarował wspólne wychowanie dziecka, wpływy te wyniosły 2 107,4 mln zł. **Łącznie wpływy z tytułu składek społecznych aktywnych**

zawodowo rodziców pobierających świadczenie „aktywni rodzice w pracy” wyniosły w 2025 r. 4 226,4 mln zł.

Świadczenie „aktywnie w żłobku” zastąpiło funkcjonujące i zdecydowanie mniej korzystne dofinansowanie obniżenia opłaty za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna, które przysługiwało w wysokości do maksymalnie 400 zł miesięcznie, uregulowane w ustawie. Świadczenie „aktywnie w żłobku” jest kierowane do rodziców dzieci uczęszczających do instytucji opieki nad dzieci do lat 3 - tj. żłobka, klubu dziecięcego albo dziennego opiekuna i przysługuje w wysokości do 1500 zł miesięcznie na dziecko lub do 1900 zł miesięcznie na dziecko z niepełnosprawnością, jednak nie więcej niż wysokość opłaty, jaką rodzic ponosi za pobyt dziecka w instytucji opieki.

Mapa 1. Średnia miesięczna wysokość opłat w instytucjach opieki do lat 3 w powiatach w sierpniu 2024 r.

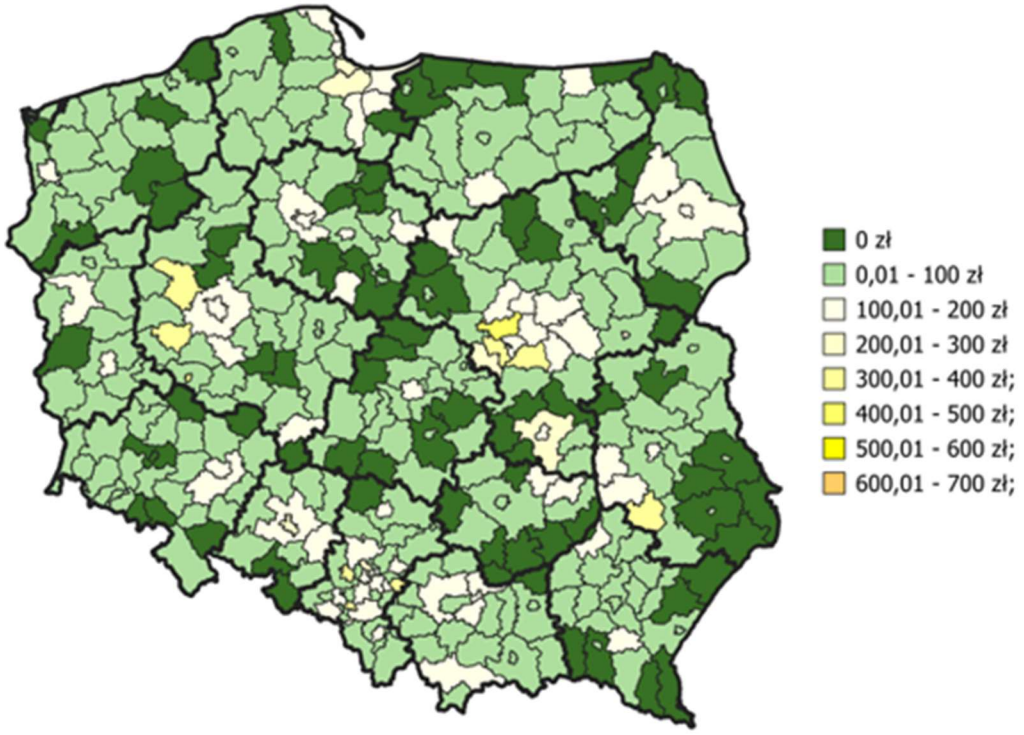

Źródło: Dane z systemu Rejestr Żłobków wg stanu na dzień 31 sierpnia 2024 r.

Ustawa wprowadziła także górną granicę wysokości opłat żłobkowych, której przekroczenie wyklucza daną instytucję opieki lub dziennego opiekuna z procesu przyznawania świadczenia „aktywnie w żłobku”, w celu uniknięcia sytuacji, w której w wyniku wprowadzenia ww. świadczenia nastąpiłby znaczący wzrost opłat za żłobek, klub dziecięcy lub dziennego opiekuna. W pierwszym okresie obowiązywania ustawy powyższy próg został określony kwotowo w wysokości 2 200 zł miesięcznie. Przeciętna miesięczna opłata za pobyt w formalnej opiece nad dzieckiem w wieku do lat 3 spadła z 999,93 zł w sierpniu do 95,32 zł w grudniu 2025 r.

Wraz z wprowadzeniem świadczenia „aktywnie w żłobku” uchylone zostały dotychczas obowiązujące przepisy ustawy, dotyczące dofinansowania obniżenia opłaty za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna. Rodzice mieli prawo zachować wcześniej przyznane ww. dofinansowania na zasadzie ochrony praw nabytych z możliwością przejścia na nowe świadczenia, w szczególności zdecydowanie bardziej korzystne świadczenie „aktywnie w żłobku”.

Mapa 2. Średnia miesięczna wysokość opłat w instytucjach opieki do lat 3 w powiatach w grudniu 2025 r. po wprowadzeniu dofinansowania „Aktywny rodzic”

Źródło: Dane z systemu Rejestr Żłobków wg stanu na dzień 31 grudnia 2025 r.

W 2025 r. w okresie od stycznia do grudnia, wypłacono 2 384,6 tys. świadczeń „aktywnie w żłobku” dla 307,6 tys. dzieci. Na świadczenie wydatkowano z budżetu państwa w 2025 r. 3 392,3 mln zł, w tym 13,3 mln zł na koszty obsługi z budżetu państwa, oraz 43,4 mln zł, w tym 0,6 mln zł z Funduszu Pomocy. Jednocześnie w tym samym okresie **z tytułu aktywności zawodowej przynajmniej jednego rodzica korzystającego ze świadczenia „aktywnie w żłobku”, wpływy ze składek na ubezpieczenia społeczne wyniosły w 2025 r. 5 324,9 mln zł**.

Świadczenie „aktywnie w domu” zastąpiło dotychczas funkcjonujący i mniej korzystny, gdyż nie przysługujący na pierwsze dziecko, rodzinny kapitał opiekuńczy. „Aktywnie w domu” przysługuje na każde dziecko w rodzinie w wieku od 12 do 35 miesiąca życia dziecka i wypłacane jest w wysokości 500 zł miesięcznie przez 24 miesiące. Jest to wsparcie kierowane do tych rodziców dzieci w wieku od 12 do 35 miesiąca życia, którzy nie są uprawnieni lub z własnej woli nie decydują się na skorzystanie ze świadczenia „aktywni rodzice w pracy” lub

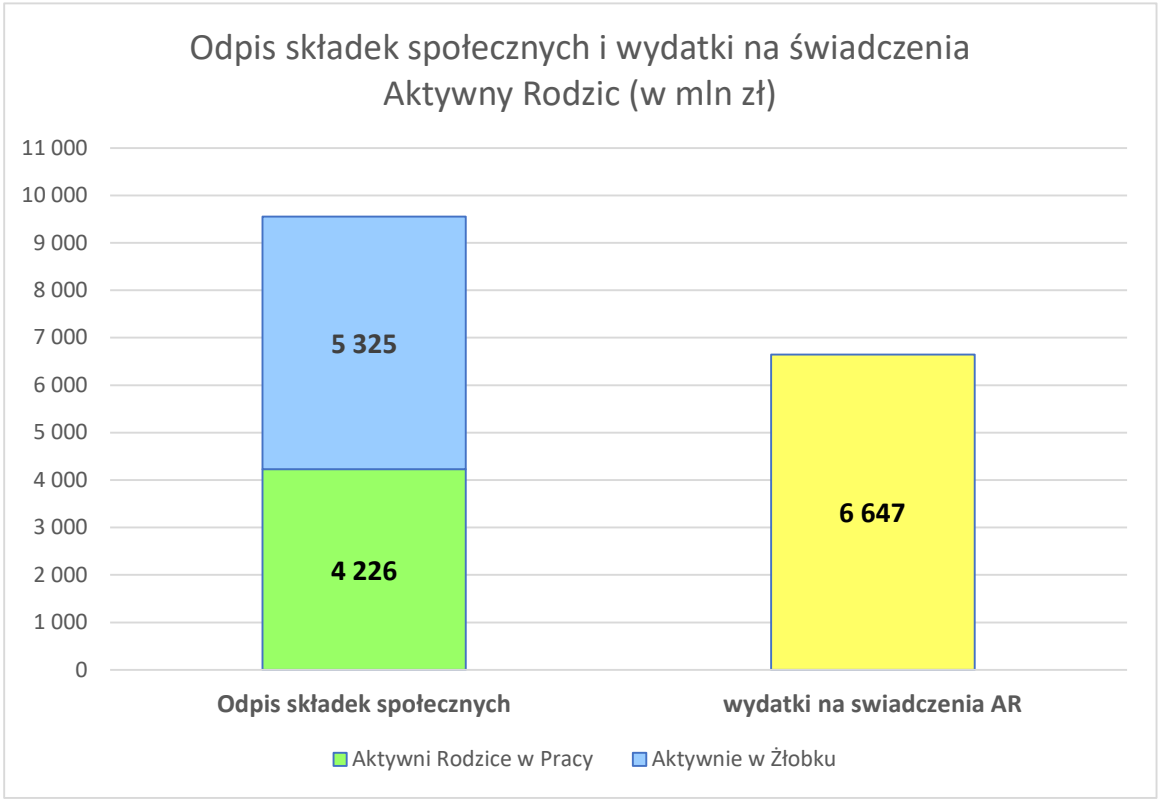
„aktywnie w żłobku”, gdyż w szczególności pozostają nieaktywni zawodowo lub ich dziecko nie uczęszcza do instytucji opieki.

Wprowadzenie świadczenia „aktywnie w domu” uchyliło obowiązujące dotychczas przepisy ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o rodzinnym kapitale opiekuńczym, przy jednoczesnym zachowaniu praw nabytych, tj. zagwarantowaniu rodzicowi prawa do zachowania wcześniej przyznanego rodzinnego kapitału opiekuńczego z możliwością przejścia przez tego rodzica na nowe świadczenie jeżeli jest ono dla niego bardziej korzystne (np. aktywni zawodowo rodzice pobierający rodzinny kapitał opiekuńczy mogą zrezygnować z tego świadczenia i ubiegać się o świadczenie „aktywni rodzice w pracy”).

W 2025 r. w okresie od stycznia do grudnia wypłacono 1 247,4 tys. świadczeń „aktywnie w domu” i przyznano świadczenia dla 198,7 tys. dzieci. Na świadczenie wydatkowano z budżetu państwa w 2025 r. 618 mln zł, w tym 2,4 mln zł na koszty obsługi.

Wpływy ze składek na ubezpieczenia społeczne opłacane przez osoby pobierające świadczenie aktywnie w pracy i aktywnie w żłobku szacowane na poziomie 9 551,3 mln zł przewyższają łączne wydatki z budżetu państwa na świadczenia z Programu „Aktywny Rodzic”, wypłacane na zasadzie praw nabytych rodzinny kapitał opiekuńczy i dofinansowanie do obniżenia opłaty za pobyt w żłobku wynoszące 6 647,2 mln zł.

Wykres 4. Odpis składek społecznych a wydatki na świadczenia Aktywny Rodzic w 2025 r.

Źródło: Opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych ZUS.

8. Program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „Aktywny Maluch" 2022–2029

Program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Maluch 2022–2029 (dalej jako „Program") funkcjonuje na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy. Jego celem jest zwiększenie dostępności terytorialnej i finansowej miejsc opieki w żłobkach, klubach dziecięcych i u dziennych opiekunów dla wszystkich dzieci, w tym dzieci niepełnosprawnych lub wymagających szczególnej opieki, a także podwyższenie standardów opieki. Wzrost dostępności miejsc opieki przyczynia się nie tylko do zwiększenia odsetka dzieci objętych opieką, ale także umożliwia łączenie życia zawodowego z rodzinnym i pozwala na zwiększenie zatrudnienia, zwłaszcza kobiet.

Realizacja Programu została wydłużona z rocznej na perspektywę na lata 2022–2029) dzięki rozszerzeniu źródeł finansowania o środki z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności (KPO) i środki Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 (FERS). Budżet Programu został zaplanowany na lata 2022–2029 w wysokości 5 466,8 mln zł, a po I rewizji KPO (decyzja wykonawcza Rady UE z 8 grudnia 2023 r. zmieniająca decyzję wykonawczą z dnia 17 czerwca 2022 r. w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększenia odporności Polski) – zwiększony o dodatkowe środki w wysokości 1 029,2 mln zł. Łącznie na realizację Programu przeznaczono 6 495,9 mln zł, z tego 2 732,6 mln zł z KPO i 3 763,3 mln zł z FERS.

Program w obecnej formule jest realizowany przy udziale Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej oraz wojewodów.

Celem rzeczowym przedsięwzięcia jest utworzenie 102 577 miejsc opieki funkcjonujących następnie przez 36 miesięcy. Urzeczywistnienie tego celu jest monitorowane przez sprawdzenie stopnia osiągnięcia następujących wskaźników:

- w ramach KPO wskaźnik – (A61G) Tworzenie nowych miejsc w placówkach opiekuńczych (żłobki, kluby dziecięce) dla dzieci do 3 roku życia – 47,5 tys. miejsc utworzonych do dnia 30 czerwca 2026 r.,
- w ramach FERS
  - utworzenie 55 077 miejsc opieki,
  - liczba objętych wsparciem miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 – 102 577,
  - liczba funkcjonujących przez 12 miesięcy miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 (nowoutworzonych zarówno ze środków EFS+ jak i z innych środków, w tym ze środków RRF w ramach KPO) – 102 577,
  - liczba utrzymanych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 przez kolejne 24 miesiące – 102 577.

W dniu 19 stycznia 2023 r. Minister Rodziny i Polityki Społecznej (obecnie Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej) ogłosił pierwszy nabór wniosków w ramach zmienionej formuły programu (nabór zamknięty), zaś od dnia 6 lipca 2023 r. nabór wniosków do Program Aktywny Maluch miał charakter ciągły.

W 2025 r. przeprowadzono kolejny nabór o charakterze zamkniętym (nabór uzupełniający). Nabór wniosków zakończył się w dniu 5 września 2025 r. Po ogłoszeniu wyników naboru, podmioty, którym przyznano dofinansowanie były zobligowane do złożenia oświadczenia o przyjęciu dofinansowania, a w dalszej kolejności pozostałych dokumentów niezbędnych do zawarcia umowy.

W roku 2025 Program Aktywny Maluch został zmieniony trzykrotnie:
- Czwarta zmiana – ogłoszona w dniu 17 kwietnia 2025 r.
- Piąta zmiana – ogłoszona w dniu 21 maja 2025 r.
- Szósta zmiana – ogłoszona w dniu 4 sierpnia 2025 r.

Najważniejsze elementy każdej z tych zmian przedstawiają się następująco.

- 17.04.2025 r. (czwarta zmiana) polegała na usprawnieniu obsługi list rezerwowych po VI turze naboru ciągłego. Zarządzanie listami rezerwowymi zostało w większym stopniu przekazane urzędom wojewódzkim, aby szybciej przyznawać środki uwolnione wskutek rezygnacji beneficjentów lub niepodpisania umów,
- 21.05.2025 r. (piąta zmiana) polegała na rozszerzeniu mechanizmów monitorowania realizacji Programu Aktywny Maluch, bieżącego śledzenia osiągania wskaźników oraz monitorowania uwalnianych miejsc i środków finansowych. Zmiany miały usprawnić aktualizację wyników naborów i sprawniejsze przekazywanie środków kolejnym podmiotom z list rezerwowych,
- 04.08.2025 r. (szósta zmiana) polegała na dostosowaniu Programu Aktywny Maluch do zaktualizowanego FERS i rewizji KPO. Zmieniono m.in.:
  - sposób liczenia i monitorowania wskaźników,
  - obniżono wymagany poziom obsadzenia miejsc z 80% do 75%,
  - rozdzielono wskaźniki tworzenia miejsc i ich obsadzenia,
  - uproszczono procedury zawierania umów,
  - ogłoszono jednocześnie uzupełniający nabór wniosków.

W efekcie tych działań do końca 2025 r. zawarto 2 927 umów o dofinansowanie tworzenia miejsc opieki na utworzenie 83 138 miejsc opieki. Ponadto na zadanie funkcjonowania 28 746 miejsc utworzonych ze środków Programu Aktywny Maluch zawarto 1 218 umów.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2025 r., ogólna liczba miejsc utworzonych w ramach Programu Aktywny Maluch i wpisanych do rejestru żłobków i klubów dziecięcych bądź wykazu dziennych opiekunów wynosiła 37 068 miejsc, z tego 21 168 miejsc finansowanych ze środków FERS oraz 15 900 miejsc finansowanych ze środków KPO.

Według podziału na rodzaj instytucji, w żłobkach było 16 519 miejsc utworzonych ze środków FERS oraz 13 718 miejsc z KPO, w klubach dziecięcych było 3 088 miejsc utworzonych ze

środków FERS oraz 2 182 z KPO, zaś u dziennych opiekunów było 1 561 miejsc utworzonych ze środków FERS.

8.1 Realizacja resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Maluch - Aktywny dzienny opiekun w gminie 2025

Na podstawie art. 63c ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, który normuje realizację rządowych i resortowych programów rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, w ramach Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Maluch, przeprowadzono kolejną edycję Programu Aktywny dzienny opiekun w gminie.

Program Aktywny dzienny opiekun w gminie stanowi uzupełnienie Programu Aktywny Maluch 2022-2029 i jest dedykowany gminom, tzw. „białym plamom". Budżet Programu wynosił 10 mln zł. Dofinansowanie mogły otrzymać gminy, na terenie których na dzień ogłoszenia Programu nie funkcjonowała żadna instytucja opieki nad dziećmi do lat 3 oraz nie była planowana do utworzenia żadna instytucja w ramach umów o dofinansowanie do Programu Aktywny Maluch 2022-2029. Lista gmin, które mogły wnioskować o dofinansowanie, stanowiła załącznik do Programu.

W ramach Programu, gminy mogły wnioskować o dofinansowanie do tworzenia i funkcjonowania miejsc opieki w maksymalnie dwóch instytucjach dziennego opiekuna w danej gminie. Łączna kwota dofinansowania do tworzenia instytucji opieki w danej gminie wynosiła do 300 000 zł, bez względu na liczbę tworzonych instytucji opieki, natomiast kwota dofinansowania do funkcjonowania jednego dziennego opiekuna wynosiła maksymalnie 8 000 zł brutto miesięcznie. Udzielone dofinansowanie dotyczyło zadań realizowanych od dnia ogłoszenia Programu do dnia 31 grudnia 2025 r. Nabór wniosków trwał od dnia 23 grudnia 2024 r. do dnia 4 lutego 2025 r., zaś ogłoszenie wyników naboru nastąpiło w dniu 11 marca 2025 r.

W ramach naboru zostało zakwalifikowanych do dofinansowania łącznie 47 gmin, z tego:

- w module 1 – 18 gmin na utworzenie 24 dziennych opiekunów (łącznie 111 miejsc opieki),
- w module 2 – 29 gmin na dofinansowanie do funkcjonowania 35 dziennych opiekunów dysponujących 180 miejscami opieki, które zostały utworzone w edycji 2024.

Łącznie została przyznana kwota 8,9 mln zł, z tego:

- na tworzenie i funkcjonowanie nowotworzonych miejsc w module 1 – 5,8 mln zł,
- na funkcjonowanie miejsc powstałych w edycji 2024 w module 2 – 3,1 mln zł.

W 2025 r. ogłoszono edycję uzupełniającą, nabór wniosków trwał od dnia 23 czerwca 2025 r. do dnia 21 lipca 2025 r., następnie wojewodowie do dnia 30 lipca dokonali oceny wszystkich wniosków złożonych przez gminy.

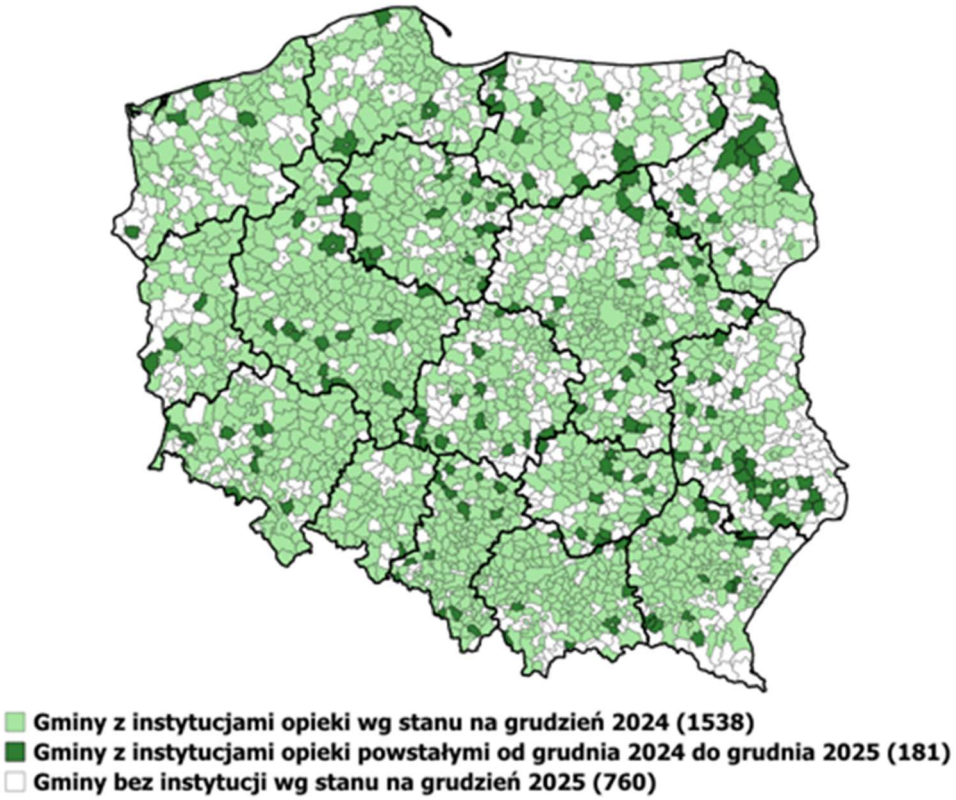
W ramach naboru zostało zakwalifikowanych do dofinansowania łącznie 11 gmin, z tego:

- w module 1 – 9 gmin na utworzenie 10 dziennych opiekunów dysponujących 47 miejscami opieki, w tym 3 gminy zawnioskowały o środki na funkcjonowanie 3 dziennych opiekunów oferujących 15 miejsc opieki,
- w module 2 – 2 gmin dotyczących dofinansowania do funkcjonowania 2 dziennych opiekunów dysponujących 10 miejscami opieki, którzy zostali utworzeni w ramach Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Maluch – Pierwszy dzienny opiekun w gminie 2024.

Łącznie na Program została przyznana kwota 2,6 mln zł, z tego:
- na tworzenie i funkcjonowanie nowotworzonych miejsc w module 1 – 2,5 mln zł,
- na funkcjonowanie miejsc powstałych w edycji 2024 w module 2 – 0,1 mln zł.

Ze sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji Programów wynika, że wojewodowie rozliczyli w ramach modułu 1 utworzenie 20 instytucji dziennych opiekunów w 16 gminach na kwotę 4,1 mln zł. Instytucje te zapewniają 96 miejsc opieki. W przypadku dofinansowania do funkcjonowania miejsc powstałych w poprzedniej edycji w ramach modułu 2 wojewodowie rozliczyli 19 gmin na kwotę 0,9 mln zł.

Mapa 3. Zmiana w dostępie do opieki żłobkowej w Polsce w okresie grudzień 2024 – grudzień 2025.

Źródło: Informacje z systemu Rejestr Żłobków wg stanu na 31 grudnia 2024 i 2025 r.

8.2 Realizacja konkursu Akademia Wsparcia - krajowy system wspierania rozwoju opieki wczesnodziecięcej w Polsce – 2024-2026

Celem konkursu jest rozwój instytucji opieki nad dziećmi do lat 3, przez wyłonienie instytucji, których zadaniem będzie wsparcie instytucji opieki we wdrażaniu i podnoszeniu standardów jakości opieki sprawowanej nad dziećmi do lat 3 i upowszechnianie formalnej opieki.

Działalność tych instytucji polega głównie na upowszechnianiu formalnej opieki, wspieraniu podmiotów prowadzących instytucje opieki, opiekunów, jak i gmin kontrolujących instytucje opieki, współpracę z rodzicami, w celu podnoszenia jakości opieki.

Wybrane w ramach konkursu podmioty mają za zadanie współpracę z MRPiPS oraz z Krajowym LIDEREM Akademii Wsparcia, który jako jednostka centralna odpowiada za koordynację działań Wojewódzkich LIDERÓW Akademii Wsparcia, a także ma rolę wspierającą/monitorującą w kontekście upowszechniania instytucjonalnej opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.

W ramach konkursu wyznaczono następujące cele szczegółowe, które realizowane są przez Priorytety:

Priorytet 1. Krajowy LIDER Akademii Wsparcia

Jako jednostka centralna - koordynuje zadania realizowane w Priorytetach 2 i 3. Opracowuje metody pracy mające na celu podnoszenie jakości opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.

Priorytet 2. Wojewódzki LIDER Akademii Wsparcia

Jako jednostka regionalna – podejmuje działania mające na celu podniesienie jakości opieki w regionie – jednym z 16 województw.

Priorytet 3. Ambasador Akademii Wsparcia

Upowszechnianie na terenie całego kraju formalnej opieki nad dziećmi do lat 3 przez podejmowanie lokalnych działań na rzecz likwidowania białych plam, tj. gmin, w których nie funkcjonuje żadna z instytucjonalnych form opieki.

Priorytet 3. Cyfrowy Ambasador Akademii Wsparcia („Edycja 2025-2026”)

Upowszechnianie formalnej opieki nad dziećmi do lat 3 przez działania promocyjne realizowane w formie wirtualnej, obejmujące całą Polskę, z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi cyfrowych, kampanii internetowych oraz platform społecznościowych.

Priorytet 4. Monitoring Jakości Opieki Wczesnodziecięcej*

Przeprowadzenie badania ewaluacyjnego w celu oceny jakości doświadczeń dzieci w polskich instytucjach opieki nad dziećmi do lat 3, z wykorzystaniem techniki obserwacji nieuczestniczącej oraz narzędzia Classroom Assessment Scoring System [CLASS] Toddler (La Paro, Hamre, & Pianta, 2012) oraz badania diagnostycznego wśród opiekunów z instytucji, w których realizowane będzie badanie obserwacyjne z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety dotyczącej wiedzy i przekonań opiekunów na temat wymagań zawartych w rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.

Priorytet 5. Krajowy Lider Certyfikacji*

Opracowanie materiałów szkoleniowych w języku polskim służących do szkolenia i certyfikacji polskich profesjonalistów sektora edukacji wczesnodziecięcej z wybranego zagranicznego narzędzia obserwacyjnego, pozwalającego na ocenę jakości emocjonalno-społecznych oraz edukacyjnych doświadczeń dzieci w warunkach instytucjonalnych (np. CLASS Toddler, The Leuven Well-being and Involvement Scales) oraz opracowanie dwóch programów autorskich szkoleń wraz z systemem certyfikacji dla profesjonalistów sektora edukacji wczesnodziecięcej wspierających ich kompetencje z zakresu tworzenia warunków wspierających rozwój poznawczy dzieci do lat 3.

*Konkurs na priorytety 4 i 5 został ogłoszony w 2025 r. Wybór oferentów i wyniki zostały ogłoszone w 2026 r. Zadanie realizowane jest od 2026 r.

8.3 Realizacja resortowego programu „Aktywne Place Zabaw 2025" oraz „Aktywne Place Zabaw 2026"

W dniu 23 grudnia 2024 r., działając na podstawie art. 63c ustawy oraz art. 109i ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2025 r. poz. 214) Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej ogłosił nabór wniosków do programu „Aktywne Place Zabaw 2025".

Celem głównym Programu było podnoszenie jakości opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 świadczonej przez żłobki i kluby dziecięce. Natomiast celem szczegółowym była poprawa warunków pobytu dzieci w instytucjach w czasie zabaw na świeżym powietrzu przez dofinansowanie przebudowy istniejących placów zabaw lub ich doposażenie. Program adresowany był do gmin prowadzących instytucje opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w formie żłobka lub klubu dziecięcego, w których wysokość miesięcznej opłaty rodzica za pobyt dziecka, którą rodzic byłby zobowiązany ponosić, gdyby nie zostało mu przyznane prawo do świadczenia „aktywnie w żłobku" nie przekraczała kwoty 1 500 zł. Budżet Programu wynosił 60 mln zł. Wysokość dofinansowania wynosiła do 300 000 zł na instytucję opieki, niezależnie od tego, ilu placów zabaw dotyczyła. Środki finansowe w ramach Programu były przeznaczone na dofinansowanie przebudowy lub doposażenia istniejących, przynależących do żłobków lub klubów dziecięcych placów zabaw. Udzielone dofinansowanie dotyczyło zadań realizowanych w okresie od dnia 1 stycznia 2025 r. do dnia 31 grudnia 2025 r. W dniu 10 marca 2025 r. ogłoszona została zmiana Programu, w skutek której nastąpiło zwiększenie środków na realizację Programu do wysokości 195 mln zł, a także przeznaczono środki na koszty obsługi Programu przez wojewodów.

Dofinansowanie w kwocie 174,3 mln zł zostało przyznane na przebudowę lub doposażenie placów zabaw przy 696 instytucjach opieki. Ze sprawozdań rzeczowo-finansowych wynika że wojewodowie rozliczyli przebudowę lub doposażenie placów zabaw w 585 instytucjach na kwotę 138,1 mln zł.

Kolejna edycja Programu na 2026 r. została ogłoszona w dniu 7 listopada 2025 r., a nabór wniosków trwał do dnia 19 grudnia 2025 r. Dofinansowanie w kwocie 60,8 mln zł zostało

przyznane na budowę, przebudowę lub doposażenie placów zabaw przy 222 instytucjach opieki.

9. Dofinansowanie wynagrodzeń w postaci dodatku motywacyjnego oraz kosztów składek od tych wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w samorządowych instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 na lata 2024-2027

Rada Ministrów uchwałą z dnia 19 czerwca 2024 r. (M.P. poz. 506), ustanowiła Program „Dofinansowanie wynagrodzeń w postaci dodatku motywacyjnego oraz kosztów składek od tych wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w samorządowych instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 na lata 2024–2027", zwany dalej „programem". Program był odpowiedzią na głosy pracowników instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, którzy od wielu lat wskazywali na potrzebę podniesienia rangi tego zawodu, oraz rodziców, którym zależy na tym, aby ich dzieci przebywały pod opieką wykwalifikowanej kadry, a opieka świadczona w żłobkach, klubach dziecięcych oraz u dziennego opiekuna odznaczała się wysoką jakością.

Celem Programu jest podniesienie wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w samorządowych instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 przez udzielenie jednostce samorządu terytorialnego dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie wynagrodzeń w postaci dodatku motywacyjnego oraz kosztów składek od tych wynagrodzeń.

W okresie od stycznia do grudnia 2025 r. 1 483 instytucje opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 brały udział w programie. Instytucje złożyły zapotrzebowanie wojewodom na kwotę 325,6 mln zł na dodatki motywacyjne dla pracowników zatrudnionych na 24 439,7 etatach. Ostatecznie dodatki w kwocie 298,5 mln zł trafiły do pracowników zatrudnionych na 23 032,9 etatów.

10. Szkolenia dla opiekunów i prowadzących instytucje opieki w 2025 r. w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027

W naborach w Działaniu 02.02 Wsparcie systemu opieki nad dziećmi do lat 3 FERS dot. „Wsparcia osób podejmujących pracę w instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3" zakontraktowano środki w wysokości 5 494 041,43 zł na projekty obejmujące zasięgiem subregiony: subregion północno-zachodni (województwa: lubuskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie, pomorskie) oraz subregion centralny (województwa: łódzkie, mazowieckie, kujawsko-pomorskie).

W projektach tych zaplanowano przeszkolenie 2 216 osób planujących podjęcie pracy w instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. W 2025 r. w szkoleniach wzięło udział 388

osób, w tym 277 osób uzyskało kwalifikacje lub podniosło kompetencje z zakresu sprawowania opieki nad dziećmi do lat 3.

W naborach w Działaniu 02.02 FERS dot. „Wsparcia kadry zarządzającej instytucjami opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w zakresie wdrażania standardów jakości opieki" w 2025 r. zakontraktowano środki w wysokości 3 829 855 zł na 2 projekty obejmujące zasięgiem subregiony: subregion północno-zachodni (województwa: lubuskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie, pomorskie) oraz subregion wschodni (województwa: lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie).

Zaplanowano w nich przeszkolenie 1 605 osób stanowiących kadrę zarządzającą instytucjami opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Szkolenia w tych projektach rozpoczęły się w 2026 r.

11. Podsumowanie

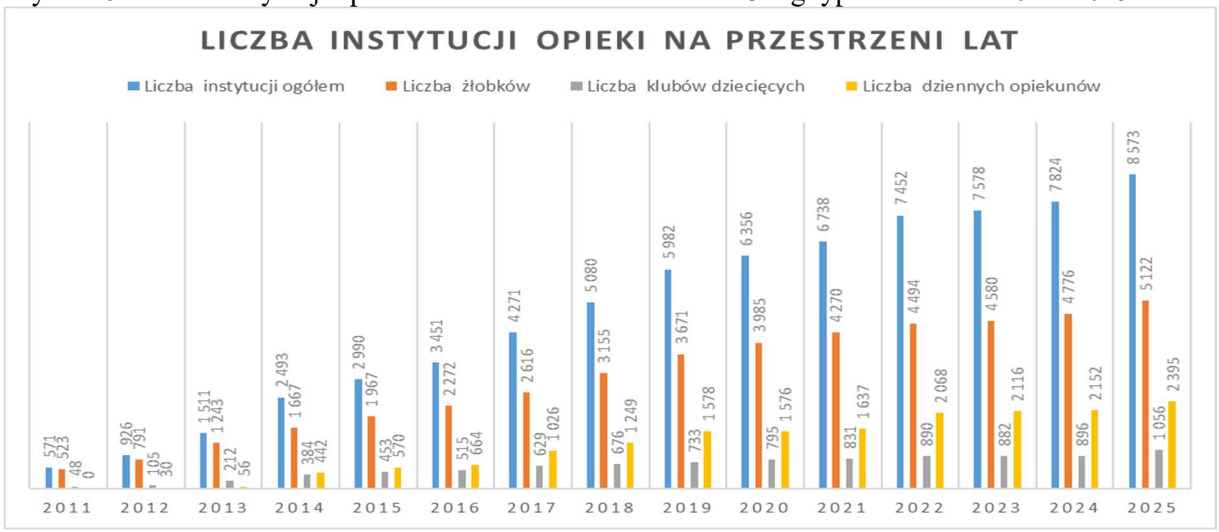
1. Od wejścia w życie ustawy, tj. od dnia 4 kwietnia 2011 r., obserwuje się dynamiczny wzrost liczby instytucji opieki nad małymi dziećmi oraz liczby miejsc w tych instytucjach. O ile w 2010 r. funkcjonowało 511 żłobków i oddziałów żłobkowych, o tyle w 2025 r. było już ponad 8,5 tys. instytucji wpisanych do rejestru żłobków i klubów dziecięcych oraz wykazu dziennych opiekunów (co w stosunku do 2010 r. stanowi wzrost ponad 16,6-krotny). W tym okresie ponad 7,8-krotnie wzrosła liczba miejsc opieki (z 32,5 tys. w 2010 r. do 256,2 tys. w 2025 r.). Systematycznie wzrasta również odsetek dzieci w wieku 1–2 lat objętych opieką (w 2010 r. – 2,6%, a w 2025 r. już 49,8%).

Wykres 5. Najważniejsze zmiany w obszarze opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w latach 2010–2025.

2. W 2025 r., tak jak w latach ubiegłych, przeważającą część instytucji stanowiły żłobki (60%), które dysponowały największą liczbą miejsc (86,5%), i na które gminy zgłaszały największe zapotrzebowanie (85,4%). Zatem, pomimo tego, że ustawa umożliwia sprawowanie opieki nad najmłodszymi dziećmi w różnych formach, to sektor ten jest zdominowany przez jedną z nich – żłobki. Liczba dziennych opiekunów względem 2024 r. zwiększyła się z 2 152 do 2 395.

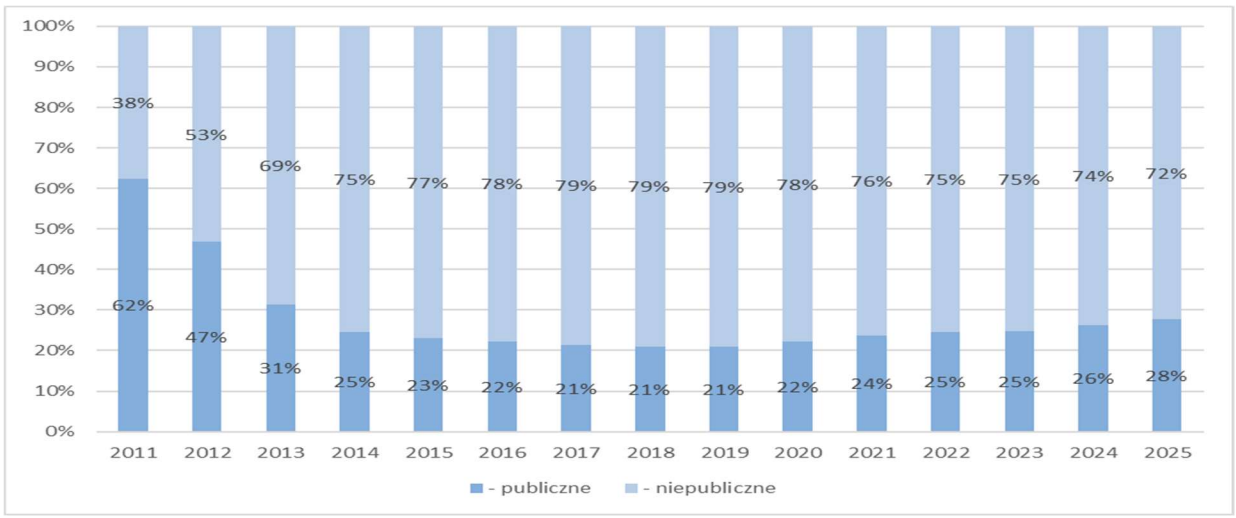
Wykres 6. Liczba instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 wg typów w latach 2011–2025.

Źródło: Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w latach 2011–2025.

3. W 2025 r. utrzymane zostały tendencje z lat ubiegłych w zakresie struktury własnościowej podmiotów opiekujących się małymi dziećmi (żłobków i klubów dziecięcych). Udział publicznych (gminnych) żłobków i klubów dziecięcych wynosił odpowiednio 28,3% i 24,8%, natomiast udział liczby miejsc w tych instytucjach – 41,6% i 24,6%. Kluby dziecięce już od 2011 r. były tworzone głównie przez podmioty inne niż gmina i struktura ta została zachowana – na koniec 2025 r. stanowiły one 75,2% wszystkich klubów dziecięcych. W przypadku dziennych opiekunów udział innych podmiotów niż gmina wynosił w 2025 r. 93,8%. Należy jednak pamiętać, że do 2013 r. dziennego opiekuna mogła zatrudniać tylko gmina, następnie katalog podmiotów został rozszerzony o osobę prawną i jednostkę nieposiadającą osobowości prawnej, a dopiero od 2018 r. możliwość taką otrzymały osoby fizyczne, w tym prowadzące działalność na własny rachunek.

Wykres 7. Udział instytucji opieki wg sektora w latach 2011–2025.

Źródło: Analiza własna na podstawie sprawozdań z wykonywania zadań z zakresu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 za 2025 r. (stan na 31 grudnia).

4. Spadło zapotrzebowanie zgłaszane przez gminy oraz podmioty niepubliczne na nowe miejsca opieki – z 35,3 tys. miejsc na koniec 2024 r. do 18,3 tys. miejsc na koniec 2025 r. Jednak pomimo stałego wzrostu zarówno liczby instytucji, jak i miejsc w tych instytucjach, gminy i podmioty niepubliczne nadal zgłaszają znaczne potrzeby w tym obszarze.
5. Kwota wydatków jednostek samorządu terytorialnego na system opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 (na które składają się także środki m.in. z Programu „Aktywny Maluch", dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w samorządowych instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3) wyniosła 2 217,5 mln zł.

12. Spis tabel, wykresów i map

Spis tabel

Tabela 1 Liczba instytucji oraz liczba miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w latach 2011–2025 13
Tabela 2 Liczba dzieci w wieku 1–2 lata na miejsce w żłobku, klubie dziecięcym i u dziennego opiekuna 13
Tabela 3 Odsetek dzieci w wieku 1–2 lata objętych opieką w 2025 r. 15
Tabela 4 Liczba żłobków w latach 2011–2025 wg podmiotu tworzącego 17
Tabela 5 Liczba klubów dziecięcych w latach 2011–2025 wg podmiotu tworzącego 18

Spis wykresów

Wykres 1 Odsetek gmin z instytucjami opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w 2025 r. 11
Wykres 2 Liczba instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 na koniec 2025 r. 12
Wykres 3 Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych wg wieku w 2025 r. 14
Wykres 4 Odpis składek społecznych a wydatki na świadczenia Aktywny Rodzic w 2025 r. 23
Wykres 5 Najważniejsze zmiany w obszarze opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w latach 2010–2025 31
Wykres 6 Liczba instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 wg typów w latach 2011–2025 32
Wykres 7 Udział instytucji opieki wg sektora w latach 2011–2025 32

Spis map

Mapa 1. Średnia miesięczna wysokość opłat w instytucjach opieki do lat 3 w powiatach w sierpniu 2024 r. 21
Mapa 2. Średnia miesięczna wysokość opłat w instytucjach opieki do lat 3 w powiatach w grudniu 2025 r. po wprowadzeniu dofinansowania „Aktywny rodzic” 22
Mapa 3. Zmiana w dostępie do opieki żłobkowej w Polsce w okresie grudzień 2024 – grudzień 2025 27